

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 6. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za tuzemstvo: 15.20 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in tuzemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Še ena angleška bojna ladja poškodovana

Nadaljnje podrobnosti o legendarni akciji v aleksandrijski
luki — Letalske akcije v Afriki — Ponovni napad na Malto

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 9. januarja naslednje 586. vojno poročilo:

Kakor je bilo še nadalje točno ugotovljeno, je bila v akciji, ki so jo izvršile neposredne sile Kr. mornarice v aleksandrijski luki in o kateri je bilo govora v večeršnjem poročilu, razen bojne ladje »Valiente« poškodovana še neka druga bojna ladja tipa »Barham«.

V Cereniki ponovno osredotočenje topniškega ognja proti našim postojankam na odseku pri Solumu.

Italijanska in nemška letala so uspešno bombardirala taborišča in s strojnimi obsestreljevala oddelke na pohodu na področju pri Agadabiju. V mnogih spopadih z nemškimi lovci je bilo uničenih 6 sovražnih letal. Neko naše izvidniško letalo, ki ga je nad Bengazijem napadel oddelek 5 »Hurricane«, je sestrelilo dve sovražni letali in se je vse preluknjano od strelcev vrnilo z ušlim opazovalnim oficirjem in 3 ranjenimi člani posadke.

Naše protiletalsko topništvo je zadelo sovražni bombnik, ki je strmoglavil v bližini Soluma. Drugo letalo tipa »Wickers Wellington«, ki ga je zadelo dobro pomerjeno strelne naše torpedovke, se je razbilo in tresčilo v morje pri Tripolisu.

Navzile slabemu vremenu v Sredozemlju je letalstvo ponovilo napade na otok Malto.

Rim, 10. jan. s. Večerašnje vojno poročilo omenja poškodovanje še druge bojne ladje v akciji, ki se je razvijala v Aleksandriji. Ladjo so poškodovali napadna oddelki Kr. mornarice. Edinica je, kakor ugotavlja poročilo, tipa »Barham« z 31.000 tonami. Izredno močno je oborožena in ima

med drugim 12 topov po 381 mm. Ladja je približno tako zgrajena kakor »Valiente«, ki je bila tudi poškodovana v Aleksandriji.

Nemško odlikovanje dveh generalov

Operacijsko področje 10. jan. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefan.) Vrhovni poveljnik oboroženih sil v severni Afriki general Bastico in šef generalnega štaba vrhovnega poveljstva teh sil general Gamba, ki sta bila nedavno odlikovana z železnim križem 2. razreda sta od Hitlerja sprejela odlikovanje železnega križa 1. razreda. Odlikovanje jima je izročil v Hitlerjevem imenu na svečan način v nekem kraju na fronti general Romel.

Izgube v decembru

Rim, 10. jan. s. Glavni stan oboroženih sil poroča o izgubah v decembru 1941 in o izgubah, ki niso bile vštete v prejšnjih seznamih, o katerih so do 31. decembra prišli predpisani podatki in imenske navedbe. Izgube so bile sledeče:

Vojaka in Milica v Severni Afriki: padlih 618, ranjenih 529, pogrešanih 620.

Na ruski fronti (tretji seznam): padlih 273, ranjenih 643, pogrešanih 54.

Na grško-albanski in albansko-jugoslovanski fronti: padlih in umrlih zaradi ran 388, ranjenih 407.

Na področju Italije (letalsko bombardiranje): 9 padlih.

Letalstvo: padlih 79, ranjenih 48, pogrešanih 35.

Mornarica: padlih 135, ranjenih 55, pogrešanih 1.151.

Ofenziva na Malto

Z osredotočeno akcijo osnih letalskih sil bodo uničili
glavno angleško oporišče v Sredozemlju

Operacijsko področje 10. jan. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefan.) V Sredozemlju b. tki je stopila v ospredje letalskopomorska baza Malta. Zadnje dni so letalske sile osi, ki odlično operirajo v osrednjem Sredozemlju, ojačile svoje delovanje in pomnožile napade na vojne naprave najvažnejše med strateškimi točkami sovražnika v Sredozemlju.

Sovražno oporišče je bilo v zadnjih mesecih še bolj ojačeno z novimi sistemi protiletalske obrambe in s pomnožitvijo obrambnih in napadnih letalskih sil. Izpopolnjene so bile obrambne naprave zlasti na letalskih oporiščih v Halifarju, Gudiji in Micabi. Ta tri letalska oporišča so bila med seboj povezana, tako da se jih smatra lahko za eno samo letalsko, ki se razteza na več kvadratnih kilometrov. Okrog oporišča je bila urejena protiletalska obramba z opazovalnimi postojankami, zaradi katerih so napadi na letala, ki so posejana po vsem obsegu letalskega, zelo težki in nevarni. Dela za ureitev tega ogromnega letalskega oporišča se pred mnogimi meseci, toda naše letalske sile so dela stalno motile. Načrti za ta dela obstoje že več let. Glavni stan angleškega letalstva se je že pred mnogimi leti odločil za zgraditev nadzora v zraku v tem pasu Sredozemlja. Čeprav te naprave predstavljajo oviro za letalske akcije, s katerimi se hoče uničiti letala na tleh, vendar ne odstranijo možnosti za napade. Sovražniku je uspelo s tem, da lahko na obširnem prostoru porazdeli letala, občutno zmanjšati lastne izgube. Pred tem so bile te izgube zelo hude. Zdaj razmešča sovražni letala v obodnih pasovih letališč. Protiletalska obramba je bila ojačena okrog glavnih objektov in zlasti okrog letališč in pomorskega oporišča v La Valletti.

Stalno delovanje letalstva sil osi, ki se vedno omenja v vojnih poročilih, je pa činitelj, ki premaguje vse težave. Malta bi morala služiti angleški mornarici kot pribežališče in njena ogromna sidrišča naj bi prevzela poškodovane ladje. Angleški admiralitet pa je morala pristanke ladij v močno utrjenem pristanišču skrajšati do skrajnosti in poslati poškodovane ladje drugam. Malta bi morala postati tudi letalsko oporišče za napade v Sredozemlju in prehodna postaja za letalske polete iz Anglije preko Afrike v Srednji in Daljni vzhod.

Toda naše in nemške letalske sile vse to onemogočajo. Nemške letalske sile so se vrtnile na oporišča srednjega Sredozemlja, da delijo z italijanskimi letalskimi silami napore in delo v letalskem delovanju, ki je postalo zaradi svojih obveznosti zelo važno. Uspehi teh letalskih ofenzivnih akcij, ki so se pričele pred nekaj tedni, so že kažejo. Sedaj bodo letalske akcije uničile sovražno letalsko delovanje. Popolnoma ga ne bodo uničile, to se razume. Ne bo mogoče popolnoma odstraniti sovražnih letalskih sil, toda do skrajnosti bo zmanjšana možnost za važnejše akcije sovražnega letalstva.

Poveljnik Malte podal ostavko

Rim, 10. jan. s. Angleška poluradna agencija poroča, da je poveljnik četa na Malto general Scobieha nenadoma podal ostavko in je na njegovo mesto prišel general Dow Beach.

Srditi boji na vzhodni fronti trajajo dalje

Nemško vojno poročilo — Številni sovražni napadi odbiti
Letalske akcije v Afriki

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. jan. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje vojno poročilo:

Na srednjem in severnem odseku vzhodne bojišča trajajo srđiti obrambni boji dalje. Pri tem so bile razbite priprave sovražnika s koncentriranim topniškim ognjem in odbiti številni sovražni napadi. Skupine bojnih, strmoglavskih in lovskih letal so podprale obrambne boje vojske.

V severni Afriki se je nadaljevalo sovražno topniško obstreljevanje nemških in italijanskih postojank pri Solumu. Na področju pri Agadabiju izvajamo delovanje na obeh straneh. Nemška bojna in strmoglavka letala so bombardirala kolone britanskih motornih vozil. V letalskih spopadih so nemški lovci sestrelili 6 sovražnih letal, ne da bi sami izgubili kak aparat.

Na otoku Malto so bila britanska letališča podnevi in ponoči uspešno bombardirana.

Obstreljevanje Petrograda

Berlin, 10. jan. s. Večera je nemško topništvo obstreljevalo važne vojaške objekte v Petrogradu. Kakor se doznava iz vojaškega vira, so bile zadete tovarne in sicer

tovarne težke industrije, železniške postaje in vojni koristne naprave.

Finsko poročilo

Helsinki, 10. jan. s. Večerašnje poročilo o operacijah pravi, da se v vzhodni Kareliji nadaljujejo požarki sovietov, da bi prodrl v velikim silami. Vsi sovražni napori so bili krvavo odbiti. Običajno je nad 500 mrtvih. Zajet je bil številni vojni material in mnogo ujetnikov. Šest sovražnih letal je bilo sestreljenih.

Uspehi italijanskih letalcev

Z vzhodne fronte 10. jan. s. Kljub mrazu ki ovira delovanje strojev in snegu ki pokriva letališča je letalstvo našega ekspedicijskega zbora v Rusiji nedavno doseglo nove odločilne zmage. V zadnjih dneh decembra so v borbi z nadmočnimi silami sovjetskega letalstva, ki so se zbrale v odseku naših čet, italijanski lovci sestrelili letalo tipa »Rata« in en bombnik. V teh dneh so protiletalska obramba in baterije pehotnih divizij sestrelile 5 sovražnih letal. Šesto in sedmo letalo sta doživela verjetno isto usodo. V treh dneh je bilo torej uničenih 15 sovjetskih letal, 2 pa sta verjetno tudi uničeni.

NEZADRŽNO PRODIRANJE JAPONCEV

Japonske čete so se prebile skozi najvažnejše angleške obrambne postojanke na Malajskem polotoku in se vedno bolj približujejo Singapuru

Tokio, 10. jan. s. Poročilo imperialnega glavnega stana pravi, da so japonske čete ki operirajo vzdolž zapadne obale Malajskega polotoka in prodirajo proti jugu, zavzele nekatere položaje severno od Trolaka, potem ko so sovražniku zadale nove izgube in zlasti njegovim motoriziranim silam. Skupine letalstva vojske so napadle predvečerašnjim popoldne pristanišče Molnei v Birmaniji. V polno je bila zadeta neka velika ladja in štiri ladje srednje tonaže. Bombardiran je bil tudi kolodvor in pristaniške naprave.

Tokio, 10. jan. s. Agencija Domei objavlja pregled sedanjih operacij in poudarja da japonske sile še naprej premagujejo vse ovire na svojem pohodu na Malaji medtem ko se angleške sile umikajo in letalstvo stalno uničuje sovražne obrambe. Uradno poročilo pravi, da so japonske sile 20 milj vzhodno od Tanjong Malina. Poročila s fronte pravijo, da se Angleži umikajo v velikem neredu, severno in južno od Selangora ter uničujejo za seboj mostove in ceste v obupnem poizkusu, da bi zaustavili japonski zasledovanje.

Doznava se nadalje, da so japonske sile v področju Prologa zadale Angležem hude izgube. Angleži so pustili na terenu 300 mrtvih in so izgubili 20 ujetnikov. Japonci so zajeli tudi 68 topov, 50 lahkih tankov in 400 avtomobilov in motociklov.

V Singapuru skušajo pripraviti javnost na nadaljnji razvoj vojne in naznanjajo možnost preselitve generalnega štaba v Nizozemsko Indijo.

Na Filipinih japonske sile še naprej napadajo ostanke ameriške vojske, ki branijo polotok Batang. Japonska letala so zopet bombardirala utrdbe na otoku Corregidor. Predvečerašnji napad na Corregidor je trajal štiri ure.

Najvažnejše večerašnje vojno poročilo je ono o potonitvi ameriške noške letal »Langley«, ki je imela 11.000 ton in jo je potopila neka japonska podmornica v vodah južnozapadno od otoka Johnsona. »Langley« je bila edina ladja, ki ji je na čudežen način uspelo pobegniti izpred Davaoa, ko je japonsko letalstvo uničevalo ameriško mornarico ob pričetku vojne. Japonci listi pogosto poudarjajo v svojih komentarjih, da so se tudi ameriški vojaki, ki so bežali z Manile, posluževali taktike puščanja praznine za seboj.

Pepolna nadmoč Japoncev

Rio de Janeiro, 10. jan. s. Ameriški kontradmiral Yates Stirling, mornariški strokovnjak, je izjavil, kakor poroča neka braziljska iz New Yorka, da imajo sedaj Japonci nadmoč na kopnem, na morju in v zraku.

Tokio, 10. jan. s. Hitro japonsko napredovanje na Malajskem polotoku omogoča ogromna nadmoč v letalstvu, ki jo imajo Japonci v primeru z Angleži. Od 500 letal, s katerimi je Anglija razpolagala na oporiščih Malaje ob pričetku vojne, je ostalo samo še kakih 100 letal, pri čemer je treba upoštevati, da so Angleži dobili ojačenja iz Nizozemske Indije in iz Avstralije. Ojačenja se cenijo na številko letal, ki jih imajo Angleži sedaj na Malajskem polotoku. Japonsko letalstvo je torej po teh računih samo na Malajskem polotoku uničilo doslej 500 angleških letal.

Angležem grezi na Malaji obkolitev

Bangkok, 10. jan. s. Levemu boku angleških čet na Malaji grozi obkolitev. Po priznanju samih Angležev zasledujejo japonske sile umikajočega sovražnika s tanki in oklopnimi avtomobili ter z letali. Japonci pritisk silijo Angleže, da delajo »žbije skoke«, kakor se sami izražajo. V Singapuru ne zanikajo, da je umik na Malaji velik poraz za angleške imperialne sile. Priznava se tudi, da so se Japonci po lastni skladni velike vrednosti, skupno z ogromnimi naravnimi viri.

Lizbona, 10. jan. s. Vesti iz angleškega poluradnega vira vsebujejo izredna priznanja glede položaja na Malaji. Pričujejo se v kratkem nastop krize na Malajskem polotoku. Poročajo o nadaljnjem ojačenju pristika japonskih čet, zlasti na fronti Peraka.

Stalno bombardiranje Rangoona

Tokio, 10. jan. s. Stalno letalsko bombardiranje Rangoona naravnost ograja indijski imperij ter je učinkovita zapora za angloameriške dobave čunškingu. Iz Rangoona pelje železnica do kitajsko-birmanske meje, kjer se prične zvana birmanska cesta, o kateri se je toliko govorilo in se še govori. Cesta vodi vsa po kitajskem ozemlju in sicer po ozemlju Yumana in se imenuje birmanska cesta samo zaradi tega, ker je služila v času mongolske okupacije za prevoz blaga iz Birmanije v Peking. Cesta se prične v Antingju in se konča v Slatkwanu pri Taiifu. Od koder se cepijo ceste zveze proti Yumufu in Čungkingu. Cesta vodi preko treh gorskih vrbov in preko dveh velikih rek Salveren in Mecong Dolga je 550 km ter gre v višini nad 500 m nad morjem. Zgrajena je bila leta 1939 da bi se mogel oskrbovati Čungking po poti, ki je naravno zaščiten, na pred japonskimi napadi Gorskke ceste so najbolj zaščitene pred bombami z letal.

S pomočjo birmanske ceste so Angloameričani stalno podpirali odpor Čungkinga. Japonci so zdaj na tem, da popolnoma onemogočijo promet po tej važni prometni žili.

Pritisk na Batang

Tokio, 10. jan. s. Japonske sile, ki operirajo na Filipinih, so pričele splošno ofenzivo na polotok Batang. Prva ameriška obrambna črta se je že zrušila. 31 ameriška divizija razpolaga še z več tisoč ljudmi ter z utrdbami, v katerih lahko vzdrži dolgo. Toda japonski pritisk je čedalje huši. Glavno oviro tvori močvirnato ozemlje in pomanjkanje mostov preko številnih voda. Japonske pomorske sile so blokirale ameriške parnike v Batangu.

Wavellov stan na Javi

Bangkok, 10. jan. s. General Wavell si ni brez razloga izbral Javo za sedež vrhovnega poveljstva. Java ni samo najbolj rodovitna, temveč tudi najbolj zaščiten otok v Nizozemski Indiji, ki razpolaga tudi z letalstvom in pomorsko posadko ameriških Zedinjenih držav. Tu hoče bivši »puščavski Napoleon« ustvariti poslednjo obrambo Singapurja, ne upoštevajoč, da od 41 javajskih vulkanov 28 še deluje. Wavell

Rooseveltova propaganda Nemški krogi o fantastičnih napovedih ameriških vojnih hujskačev

Berlin, 10. jan. s. Tu zasledujejo s pozornostjo ameriško propagandno ofenzivo, ki se je z največjimi kalibri začela v tork zvečer ob priliki Rooseveltovih izjav v kongresu. Glavni predmet te propagande so astronomske številke v ameriški vojni proizvodnji v dveh letih 1942/43. Najbolj zabavna stran vse te propagande pa je da bo s pomočjo teh števil in proračunov sovjetska vojna industrija v dveh mesecih razpolagala z istimi količinami vojnega gradiva kakor tik pred vojno. Odnosno celo z večjimi. Tako trdi ta propaganda, bo Stalin v kratkem imel na razpolago 20.000 letal, 15.000 tankov, 10.000 protiletalskih in 40.000 protitankovskih topov.

Skoča je, da ni znan preračun tudi za britansko, kitajsko, nizozemsko in degaulistično vojno industrijo in sta za sedaj v tem pogledu znana samo ameriški in sovjetski činitelj. Morda pa prav to pomaga razvzpeti uganko, ki je v tem, da je šef letalskopomorske proizvodnje svečane dejal, da je v številki 60.000 letal, ki jo je sporočil Roosevelt, všteta tudi proizvodnja medzvezniške vojne industrije. To se pravi, ameriške, britanske, sovjetske itd. skupaj. Iz tega bi se dalo sklepati, da odpade od naznačenih številke tem večji delež na Rusijo. Anglijo, Kanado in Avstralijo ter vse druge zavezniške države, kolikor bolj skromna in zato kolikor bolj verjetna je kvota, ki odgovarja obvezi letalske in pomorske industrije Zedinjenih držav. Morda gre pri tej izjavi za pomoto, morda pa tudi za pre-

si je hotel zagotoviti varno mestce, ki bo seveda varno, dokler bodo Japonci tako hoteli.

Angleška križarka potopljena

Rim, 10. jan. s. Angleški admiralitet poroča, da je neka podmornica torpedirala in potopila angleško križarko »Calatea« z 5.200 tonami. Križarka je bila zgrajena leta 1935. V mirnem času je imela 450 mož posadke in je bila oborožena s 6 topovi po 152 mm, s štirimi protiletalskimi topovi, z štiri 47 mm topovi, osmimi strojnimi in 6 torpednimi cevmi. Na krovu je bilo prostora za eno letalo.

Gospodarska ofenziva

Tokio, 10. jan. s. Skupno z japonskim vojnim strojem napreduje tudi japonski gospodarski stroj. Glede tega omenja list »Hotski«, da je trgovina na področju velike Azije dosegala 10 milijard jenov in je Japonska sodelovala samo s 15 odstotki, pri tem prometu. Zmagovita vojna je poverila Japonci popolno uporabo te trgovinske mreže, ki ne sme biti prekinjena, da ne bi prebivalstvo velike Azije trpelo škodo. List poziva Japonsko gospodarstvo, naj se na tem področju kar najbolj uveljavi.

milijen popravek spriči fantastičnega proračuna, ki ga je na tako obvezen način napovedal predsednik.

O Rooseveltovih astronomskih številkah pišejo sedaj v nemških listih razni strokovnjaki s področja vojne industrije, ki prihajajo soglasno do naslednjega zaključka: Zedinjene države bodo lahko srečne, če bodo do konca tega leta dogradile potrebne tovarnice. Napovedana proizvodnja pa bo v smislu Rooseveltove napovedi dosegla šele leta 1944, a morda celo 1945, ali 1946, torej v dobi, ko ne bo mogel niti milijon letal, tankov ali ladij pomagati Angležem in Američanom, da zopet osvoje izgubljene postojanke. Značilno je nadalje, da se je Roosevelt izognil vprašanju kako preskrbeti potrebne surovine za tolikšno vojno proizvodnjo. Znano je, da ameriški industriji že sedaj primanjkuje mnogo surovih zaradi izgube nekaterih važnih središč na Pacifiku, tako da je pričakovati, da se bo v tem pogledu položaj še poslabšal v zvezi z japonskim napredovanjem. To velja v prvi vrsti za gume, kajti 90 odstotkov vse svetovne proizvodnje gume prihaja s Pacifika. Zedinjene države so od te količine same uporabljale skoraj polovico.

Izven dvoma je potemtakem, da bo ogromni Rooseveltovi oborožitveni program naletel na ogromne težave. Tudi v državi tako imenovanih neomejenih možnosti lahko naleti industrija na resne težave, kadar ji zmanjkajo surovine.

Pomen sestanka v Budimpešti

Berlin, 10. jan. s. »Völkischer Beobachter« in mnogi drugi listi poudarjajo pomen zdravice v Budimpešti o politiki obiska nemškega zunanega ministra Ribbentropa. Ti zdravici sta po mnenju listov nov dokaz duha tesnega sodelovanja, ki prevzema novo Evropo, kakršno hoče Duce in Hitler v tej vojni, v kateri se mladi narodi bore za pravično stvar proti starim sebičnim vesilam. Nova Evropa se vedno bolj živo noraja pod vojštevom osi in njenih prijateljev. Nemčija in njeni zaveznički ne bodo položili orožja, dokler ne bo dokončno odstranjena velika nevarnost, ki je na vzhodu grozila Evropi, in dokler ne bo Angležem in Američanom odvzeta možnost da bi mogli svojevojnino izjaviti vojne proti miroljubnim narodom.

Posveti v Lizboni

Lizbona, 10. jan. s. Predsednik vlade je dolgo konferenco s portugalskim veleposlanikom v Londonu in z veleposlanikom v Madridu. Veleposlanika sta poročala tudi v ministrskem svetu. Glede razgovorov vlada najstrožja rezerviranost.

Italijanski poslanik pri kralju Boriju

Sofija, 10. jan. s. Kralj Boris je večeraj sprejel v avdienci italijanskega poslanika grofa Magistratija, s katerim se je dolgo prisrčno razgovarjal.

Prometni minister v Nemčiji

Berlin, 10. jan. s. Minister za promet Host Venturi je večeraj popoldne obiskal razne ustanove v Berlinu ter je zvečer odpotoval v Monako ob spremstvu nemškega ministra za pošto in brezjav.

Francoska ladja potopljena

Vichy, 10. jan. s. Doznava se, da je bila potopljena v Sredozemlju francoska ladja »La Moriciere« s plovnene črte Marselles—Alžir. O vzrokih nesreče se še ne ve: baje je bilo ob žvrljenje 300 članov posadke.

„Evropska Sovjetija“

Rim, 10. jan. s. Iz Kujbiševa se doznava, da je sovjetska vlada podpisala sporazum z namišljenima vladama Grčije in Jugoslavije za poveljni čas. Ustanovljeni so bili mešani grško-sovjetski in jugoslovansko-sovjetski odbori, ki naj določijo program za politično in vojaško sodelovanje. Severnoameriški tisk, ki piše o teh sporazumih, pravi, da so podobni sporazumom, ki so bili sklenjeni leta 1940 s Poljsko in Češkoslovaško. Kar sklenjeno in podpisano namišljene vlade, ne obstoja, toda značilno je sodelovanje teh domnevnih vlad z angloameriško politiko, ki je prodalo Evropo boljševizmu. Iz besedila sporazuma Poljske in Češkoslovaške se sklepa, da bosta namišljeni atenska in beograjska vlada vodili svoji državi v zakupu z boljševizmom. Zanimivo bi bilo vedeti, kakšen čin in kakšno oblast je Stalin priznal grškemu in jugoslovanskemu kralju v veliki evropski Sovjetiji, ki sta jo Eden in Kremelj ustvarila ob priliki zadnjih razgovorov v Moskvi.

Švedski državni dolg

Stockholm, 10. jan. s. Dolg švedske države je narastel v letu 1941 za 1.630 milijonov v primeru z 1.854 milijonov v l. 1940. Dne 31. decembra je državni dolg švedske tako dosegel 6 milijard 148 milijonov kron.

Kailani v Bagdadu obsojen na smrt

Ankara, 9. jan. u. Vojaško sodišče v Bagdadu, ki mu načeljuje nek angleški general, je obsodilo na smrt bivšega iraškega ministrskega predsednika Rašida Alija el Kailanija. Čim je bila vest o obsodbi v Bagdadu objavljena je prišlo do hude demonstracije, ki je zavzela posebno v mestnem okraju Abahanu resen značaj. Angleška policija je morala intervenirati ter ljudi razpršiti. Izvedelo se je, da je bilo nekaj ljudi ustreljenih. Točno število se ni znalo.

Obnovite naročnino!

Obravnava proti Ostoju Vokiću

Ljubljana, 10. decembra. Razprava prot Ostoju Vokiću in njegovi ženi Oligi, ki ju, kakor smo že včeraj obširno poročali, državni tožilec toži zaradi tatvine državne denarja v znesku 13 milijonov in 500.000 din oziroma vrednosti, da je bil znesek 10.500.000 ukraden in pomoči pri prikrievanju tega denarja, je včeraj trajala skoro do 14. Senat je končal samo zaslišanje obeh obtožencev. Nadaljevanje razprave je bilo odročeno za danes ob 9. zjutraj. Na vrsti je zasliševanje prič, čitane spisov in verjetno govora državnega tožilca in branilca, dočim ni znano, ali bo sodba izrečena takoj po zaključku razprave.

Vokićev opis dogodkov v Novem mestu

Priznava dejanje, krivega se pa ne čuti živahno in z mnogimi podrobnostmi opisuje dogodke, ki bi bil glede na vse okolščine res dramatičen. Komanda vojnega okruza v Novem mestu je bila tistega jutra iz Zagreba obveščena, da so nemške čete že na Hrvaškem in da ni več izgledov za uspešno borbo. Prejeli so navodilo, naj o tem obvesti oficirje in moštvo ter naj vojaštvo odpuste. Ob tej priložnosti so oficirji zahtevali svoje plače. Že takoj v začetku vojne so namreč imeli pravico na trimesečno plačo. Da bi jih zadovoljili, si je komandant vojnega okruza dal izplačati 200.000 din od blagajnika Oblaka, ki je imel denar na orožniški postaji. Komandant, Vokić in Batistić so se z avtomobili, ki so bili vsi Batistićeva last, peljali 10 km daleč v okolico Novega mesta, da bi tam izplačali oficirje. To pa se zaradi splošne zmede ni zgodilo. V Novo mesto so se vračali posamezno, Vokić, da bi uničil nekatere važne vojaške listine, komandant, da bi se sestal z nekim polkovnikom. Vokić zatrjuje, da ga je komandant poslal s posebnim avtomobilom, ki ga je vodil Batistić, v Novo mesto rešit blagajnika Oblaka. Res je šel na pot takoj za njegovim odhodom. Že mel potjo pa je srečal v avtomobilu vračajočega se poveljnika, ki se ni ustavil, temveč je kar nadaljeval pot. To se mu je zdelo sumljivo. Njegov sum je bil utemeljen. Ko je privozič do mostu v Novem mestu, je tam že opazni tri nemške tanke. Batistić, ki je imel s seboj civilno obleko, ga je nagovoril, naj se preobleče. Stori, je to takoj kar v avtu. Tako sta se peljala mimo tankov, ne da bi ju kdo ustavil. Zapeljala sta naravnost pred orožniško postajo, kjer sta stala na vratih dva orožniška oficirja in nekaj orožnikov. Vokić je imel vtis, da se pripravljajo na predačo. Ko je zvedel, da je Oblak že pobegnil in je videl odprte vrče z denarjem, ki so ga jemali že drugi, pravi, da se mu je uprlo, da bi prišel denar v tuje roke. Tedaj mu je nenadoma prišlo na misel, da bi ta denar rešil in stori tako svojo dolžnost. Ukazal je orožnikom, naj zanesejo vrče z denarjem v njegov avto. Pri tem zatrjuje, da je bil denar na orožniški postaji, raztresen tudi po tleh in da ga je v naglici, kolikor je mogel, pobral. Vokić ne ve za ime kapetana, ki je bil takrat na postaji in kateremu je rekel, da odnaša denar, ker ga hoče rešiti. Predsednik ugotavlja, da se zanj ne ve niti po obtožnici, niti po službeni listi.

Spoznanje, da je vse zaman in nakup realitet

Takrat je prišlo povedi, da se mora ves jugoslovanski denar zamenjati. Vokić je spregledal, da je njegovo stremenje, da bi denar rešil, naenkrat brezplodno. Da bi vendar nekaj denarja rešil, se je odločil, da ga spremeni v realitete. Dogovoril se je z arhitektom, ki je prišel k njemu v Tacev, za napravo nacrtja za gradnjo hiše. Pooblastil ga je za nakup vsega potrebne materiala. Tako mu je oceneno uspešno dobiti dovoljenje za prehod meje in možnost za spravljjanje denarja v Ljubljano. Nabavljjanje materiala, ki ga je plačeval z vojaškim denarjem, je bila po njegovem zatrjevanju samo preteza, da bi rešil denar, češ da ni imel namena zidati. Pri tem se sklicuje na to, da je naročil vsem trgovcem, naj nabavljajo material shranijo, dokler bo treba. Glede nakupa vile »Mete« pravi, da je vilo plačal s svojim denarjem, ker bi bilo tudi sumljivo, če bi menjal svoj denar. Denar je prenašal s Šmarne gore v Ljubljano kar v žepih in ceni, da ga je prinesel iz Novega mesta okoli 10 milijonov.

Nekoč sta pa z ženo opazila v mestu gostilničarja s Šmarne gore, kako je nakupoval zlatino in neki zlatarni. To se jima je zdelo sumljivo, ker je gostilničar prej trdil, da nima nobenega denarja. Šla sta takoj na Šmarno goro nazaj. Tam jima je gostilničarka povedala, da so zvedeli, da je v vrečah vojaški denar. Ker se boje, da bi jih kdo napadel, so ga skrili pod diva v hlevu.

Kako si je prihranil 260.000 din

Ker zatrjuje Vokić, da je imel svojega denarja za 260.000 din, je na posebno vprašanje pojasnil, da si je ta denar deloma prislužil iz svoje plače, deloma pa je imel posebne dohodke iz najemnine za zemljo, ki jo je po nalogu svojega očeta upravljal. To zemljo je oče kot dobrovoljec dobil v Banatu. Najemnina je znašala letno 10.000 din. Glede predstavljjanja pod tujim imenom zatrjuje, da je to stori zaradi tega, ker bi bil s srbskim imenom nedvomno takoj poslan v ujetništvo.

Ko je predsednik razsodišča se nekatere manj pomembne podrobnosti, je naslovil na Vokića sodnik Kralj vprašanje glede njegovih dohodkov. Čudno je namreč to. Vokić zatrjuje, da mu je zemlja v Banatu donosala letno 10.000 din najemnine, ko pa jo je prodal, je kupnina znašala samo 75.000 din. Kralj je obtoženec predočil, da ni mogoče verjeti, da bi zemljišče, ki je bilo prodano samo za 75.000 din, bilo dano v najem za 10.000 din letno. Saj bi potem takem zemlja donosala 15%. Vokić je pri svoji trditvi da je dobival 10.000 din najemnine, vztrajal, češ da je bila zemlja pri prodaji preizkušena. Skliceval se je tudi na to, da je imel ko je zemljo prvo leto obdelal sam 20.000 din dohodka pri prodaji žita.

Zasliševanje Vokićeve je bilo končano ob 13.45. nakar je bila razprava prekinjena.

Tudi pozimi na živilski trg Skrbne gospodinje vsaj enkrat na teden prouče položaj na živilskem trgu tudi pozimi

Ljubljana, 10. januarja. Čeprav prodajalke na trgu ne morejo tožiti nad slabo kupčijo, vendar smemo tudi v teh časih izpodbijati gospodinje, naj obiskujejo živilski trg. Ne vabimo jih sicer, naj bi prihajale na trg potežkavat plaške, izbirat jajca in barantat za blago. Tudi masla jim ni treba pokušati s prsti in koncem jezika. Nimajo povoda, da bi tožile nad kakovostjo smetane. V splošnem imajo mnogo manj dela na trgu. Če pa imajo že manj dela, niso oproščene tudi svojih dolžnosti in ne smejo se povsem odpovedati starih pravil.

Če bi že gospodinje ne prihajale na trg za nič drugega, bi ne smele vsaj opustiti stare navade. Zdjaj sicer ni ugodno vreme za gospodinjske sestanke na trgu in gospodinje so mnogo manj zgovorne kakor so bile. Vendar bi se ne smele odpovedati tudi tej pravici. Zato je prav, da obiščejo trg vsaj enkrat na teden. Vseeno je, če kaj kupijo ali nič; glavno je, da si ogledajo tržne mize, ugotovijo, da so napredaj mandarine in cvetača ter da življenje na trgu kljub temu ni zamrlo.

Sicer pa gospodinje tudi zdaj, ko je zaradi zime najslabši dovoz, najdejo dovolj dela na trgu. Tega se zavedajo tiste gospodinje, ki niso opustile starih navad in ki v teh časih prihajajo na trg celo prej kakor mnoge prodajalke. Ko so nam še ure kazale čas po starem in ko smo govorili o navalu na trg, so gospodinje sanjale o svojih dolžnostih do 9 in 10 v posteljah, tako da so mnoge prihajale na trg šele ob 11. Blaga je bilo dovolj ob vsaki uri. Vendar so pa vsaj včasih morale prihajati nekoliko bolj zgodaj na trg. Ocenili ter pregledati je bilo treba vse tiste grmade blaga in barantati dolge ure za vse, kar so nameravale kupiti ali vsaj pretipati. Posebno mnogo dela je bilo s perutnino, kajti vse kokoši in peteline je bilo treba strokovnjakso obtipati, opihati in pretekati. Tedaj je bila lepa navada, da so gospodinje barantale za 25 par. Vse se jim

je zdelo strašno drago, vsi so tožili. Če bi kdo tedaj dejal, da bodo prav tisti barantaci že prihodnje leto preplačevali blago ter ponujali zanj več kakor bodo zahtevali prodajalci, bi ga kamenjali.

Delo gospodinje je zdaj olajšano, ker ni treba barantati. Na trgu gospodinje tudi ne morejo licitirati blaga kakor drugje. Toda morajo vsaj povpraševati po cenah, čeprav je označeno s cenami in čeprav so izobešeni ceniki. To je pač ena starih gospodinjskih pravic. Razen tega mora zdaj gospodinja, ko že pride na trg, čeprav ne namerava kupovati, pregledati na zelenjadnem trgu, vse, kar je pač napredaj. Čim več je kupoval ob prodajalki, tem bolj je privlačno blago, in ogledati si ga hočejo vsi. Včasih si pa gospodinja blago prodajalke kratkoma same razdeli in čakajo s korenjem, repom, zelenjavo v rokah, da bodo plačale. Nekajkrat se je pa tudi pripetilo, da so posamezne kupovalke pozabile plačati. Kdo ne bi bil pozabljen pri tolikih gospodinjskih skrbih!

Med tržnimi in navadnimi dnevi zdaj navadno ni razlika na trgu. Pač pa je ob sobotah nekoliko živahnje, ker je napredaj meso. Najslabši promet je navadno ob ponedeljkih in po praznikih, kar smo opazili tudi ob prejšnjih časih. Pozimi trg slabše zalagajo Trnovčanke z zelenjavo, na brž zato, ker je domače zelenjave zljaj zelo malo. Vedno je pa na trgu na izbire kislega zelja in repe na zelenjadnem trgu, tudi, ko je drugega blaga najmanj.

Mlečni izdelki so tudi stalno napredaj. Prodajalci imajo svoje stojnice vzdolž semenišča in stolnice. Največ je napredaj sira — Semenišnice, ki prodajajo tudi zdravilna zelišča, imajo letos svoje prostore na glavnem trgu ob semenišču. Fri njih kupujemo razne čaje, ki jih popijemo nekoliko več zlasti zdaj v sezoni kihanja.

Danes je dovoz nekoliko oviral sneg. Sicer bi pa zelenjavo domačega pridelka ne bilo mnogo več. Mesarske stojnice so bile odprte že pred osmo. Napredaj je bilo po 18 dkg mesa na družinskega člana.

Prispevki in odtegljaji zavoda za socialno zavarovanje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo št. 385 o spremembi meznih razredov, ki je bila objavljena v Službenem listu št. 104 z dne 27. dec. 1941-XX. Po tej naredbi sta z veljavnostjo od 1. decembra 1941 uvedena dva nova meznja razreda, in sicer IX. razred z zavarovano mezo 38 lir in X. razred z zavarovano mezo 45,60 lir. Zato so od 1. XII. 1941 dovoljeni odtegljaji od delavskih plač z naslednjimi zaokroženimi zneski:

IX.		X.	
za 1 delovni dan	2,40 lire	2,90 lire	
» 2 delovna dneva	4,90	5,80	
» 3 delovne dni	7,30	8,80	
» 4 »	9,70	11,70	
» 5 delovnih dni	12,20	14,60	
» 6 »	14,60	17,50	
» 7 »	17,00	20,40	
» 8 »	19,50	23,30	
» 9 »	21,90	26,30	
» 10 »	24,30	29,20	
» 11 »	26,80	32,10	
» 12 »	29,20	35,00	
» 13 »	31,60	37,90	
» 14 »	34,00	40,80	
» 15 »	36,50	43,80	
» 16 »	38,90	46,70	
» 17 »	41,30	49,60	
» 18 »	43,80	52,50	
» 19 »	46,20	55,40	
» 20 »	48,60	58,40	
» 21 »	51,10	61,30	
» 22 »	53,50	64,20	
» 23 »	55,90	67,10	
» 24 »	58,40	70,00	

» 25 » » 60,80 » 73,00 »
» 26 » » 63,20 » 75,90 »
» 27 » » 65,70 » 78,80 »

B) Za osebe, ki niso obvezno zavarovane za onemoglost, starost in smrt:

IX.		X.	
za 1 delovni dan	1,90 lire	2,20 lire	
» 2 delovna dneva	3,70	4,50	
» 3 delovne dni	5,60	6,70	
» 4 »	7,40	8,90	
» 5 delovnih dni	9,30	11,20	
» 6 »	11,20	13,40	
» 7 »	13,00	15,60	
» 8 »	14,90	17,90	
» 9 »	16,80	20,10	
» 10 »	18,60	22,30	
» 11 »	20,50	24,60	
» 12 »	22,30	26,80	
» 13 »	24,20	29,00	
» 14 »	26,10	31,30	
» 15 »	27,90	33,50	
» 16 »	29,80	35,80	
» 17 »	31,70	38,00	
» 18 »	33,50	40,20	
» 19 »	35,40	42,50	
» 20 »	37,20	44,70	
» 21 »	39,10	46,90	
» 22 »	41,00	49,20	
» 23 »	42,80	51,40	
» 24 »	44,70	53,60	
» 25 »	46,60	55,90	
» 26 »	48,40	58,10	
» 27 »	50,30	60,30	

Za ostale meznje razrede od 0 do VIII veljajo sedaj veljavne tabele tudi po 1. 12. 1941. Celotne tabele bodo objavljene v prvi številki Delavskega zavarovanja.

Zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine.

Registracija koles

Ljubljana, 10. januarja. Urad za registracijo biciklov obvešča, da bo registracija biciklov za l. 1942 za mestno področje v Ljubljani letos v Beethovnovi ulici 7 po evidenčnih številkah biciklov v naslednjem vrstnem redu:

Dne 12. januarja številke 1 do 1000, 13. jan. št. 1001 do 2000, 14. jan. 2001 do 3000, 15. jan. 3001 do 4000, 16. jan. 4001 do 4500, 17. jan. 4501 do 5000, 19. jan. 5001 do 5500, 20. jan. 5501 do 6000, 21. jan. 6001 do 6500, 22. jan. 6501 do 7000, 23. jan. 7001 do 7500, 24. jan. 7501 do 8000, 26. jan. 8001 do 8500, 27. jan. 8501 do 9000, 28. jan. 9001 do 9500, 29. jan. 9501 do 10.000, 30. jan. 10.001 do 10.500, 31. jan. 10.501 do 11.000, 3. februarja 11.001 do 11.500, 4. febr. 11.501 do 12.000, 5. febr. 12.001 do 12.500, 6. febr. 12.501 do 13.000, 7. febr. 13.001 do 13.500, 9. febr. 13.501 do 14.000, 10. febr. 14.001 do 14.500, 11. febr. 14.501 do 15.000, 12. febr. 15.001 do 15.500, 13. febr. 15.501 do 16.000, 14. febr. 16.001 do 16.500, 16. febr. 16.501 do 17.000, 17. febr. 17.001 do 17.500, 18. febr. 17.501 do 18.000, 19. febr. 18.001 do 18.500, 20. febr. 18.501 do 19.000, 21. febr. 19.001 do 19.500, 23. febr. 19.501 do 20.000, 24. febr. 19.501 do 19.500, 25. febr. 19.501 do 19.500, 26. febr. 19.501 do 19.500, 27. febr. 19.501 do 19.500, 28. febr. 19.501 do 19.500, 2. marca 19.501 do 19.500, 3. mar. 19.501 do 19.500, 4. mar. 19.501 do 19.500, 5. mar. 19.501 do 19.500, 6. mar. 19.501 do 19.500, 7. mar. 19.501 do 19.500, 8. mar. 19.501 do 19.500, 9. mar. 19.501 do 19.500, 10. mar. 19.501 do 19.500, 11. mar. 19.501 do 19.500, 12. mar. 19.501 do 19.500, 13. mar. 19.501 do 19.500, 14. mar. 19.501 do 19.500, 15. mar. 19.501 do 19.500, 16. mar. 19.501 do 19.500, 17. mar. 19.501 do 19.500, 18. mar. 19.501 do 19.500, 19. mar. 19.501 do 19.500, 20. mar. 19.501 do 19.500, 21. mar. 19.501 do 19.500, 22. mar. 19.501 do 19.500, 23. mar. 19.501 do 19.500, 24. mar. 19.501 do 19.500, 25. mar. 19.501 do 19.500, 26. mar. 19.501 do 19.500, 27. mar. 19.501 do 19.500, 28. mar. 19.501 do 19.500, 29. mar. 19.501 do 19.500, 30. mar. 19.501 do 19.500, 31. mar. 19.501 do 19.500, 1. apr. 19.501 do 19.500, 2. apr. 19.501 do 19.500, 3. apr. 19.501 do 19.500, 4. apr. 19.501 do 19.500, 5. apr. 19.501 do 19.500, 6. apr. 19.501 do 19.500, 7. apr. 19.501 do 19.500, 8. apr. 19.501 do 19.500, 9. apr. 19.501 do 19.500, 10. apr. 19.501 do 19.500, 11. apr. 19.501 do 19.500, 12. apr. 19.501 do 19.500, 13. apr. 19.501 do 19.500, 14. apr. 19.501 do 19.500, 15. apr. 19.501 do 19.500, 16. apr. 19.501 do 19.500, 17. apr. 19.501 do 19.500, 18. apr. 19.501 do 19.500, 19. apr. 19.501 do 19.500, 20. apr. 19.501 do 19.500, 21. apr. 19.501 do 19.500, 22. apr. 19.501 do 19.500, 23. apr. 19.501 do 19.500, 24. apr. 19.501 do 19.500, 25. apr. 19.501 do 19.500, 26. apr. 19.501 do 19.500, 27. apr. 19.501 do 19.500, 28. apr. 19.501 do 19.500, 29. apr. 19.501 do 19.500, 30. apr. 19.501 do 19.500, 1. maj 19.501 do 19.500, 2. maj 19.501 do 19.500, 3. maj 19.501 do 19.500, 4. maj 19.501 do 19.500, 5. maj 19.501 do 19.500, 6. maj 19.501 do 19.500, 7. maj 19.501 do 19.500, 8. maj 19.501 do 19.500, 9. maj 19.501 do 19.500, 10. maj 19.501 do 19.500, 11. maj 19.501 do 19.500, 12. maj 19.501 do 19.500, 13. maj 19.501 do 19.500, 14. maj 19.501 do 19.500, 15. maj 19.501 do 19.500, 16. maj 19.501 do 19.500, 17. maj 19.501 do 19.500, 18. maj 19.501 do 19.500, 19. maj 19.501 do 19.500, 20. maj 19.501 do 19.500, 21. maj 19.501 do 19.500, 22. maj 19.501 do 19.500, 23. maj 19.501 do 19.500, 24. maj 19.501 do 19.500, 25. maj 19.501 do 19.500, 26. maj 19.501 do 19.500, 27. maj 19.501 do 19.500, 28. maj 19.501 do 19.500, 29. maj 19.501 do 19.500, 30. maj 19.501 do 19.500, 31. maj 19.501 do 19.500, 1. jun. 19.501 do 19.500, 2. jun. 19.501 do 19.500, 3. jun. 19.501 do 19.500, 4. jun. 19.501 do 19.500, 5. jun. 19.501 do 19.500, 6. jun. 19.501 do 19.500, 7. jun. 19.501 do 19.500, 8. jun. 19.501 do 19.500, 9. jun. 19.501 do 19.500, 10. jun. 19.501 do 19.500, 11. jun. 19.501 do 19.500, 12. jun. 19.501 do 19.500, 13. jun. 19.501 do 19.500, 14. jun. 19.501 do 19.500, 15. jun. 19.501 do 19.500, 16. jun. 19.501 do 19.500, 17. jun. 19.501 do 19.500, 18. jun. 19.501 do 19.500, 19. jun. 19.501 do 19.500, 20. jun. 19.501 do 19.500, 21. jun. 19.501 do 19.500, 22. jun. 19.501 do 19.500, 23. jun. 19.501 do 19.500, 24. jun. 19.501 do 19.500, 25. jun. 19.501 do 19.500, 26. jun. 19.501 do 19.500, 27. jun. 19.501 do 19.500, 28. jun. 19.501 do 19.500, 29. jun. 19.501 do 19.500, 30. jun. 19.501 do 19.500, 1. jul. 19.501 do 19.500, 2. jul. 19.501 do 19.500, 3. jul. 19.501 do 19.500, 4. jul. 19.501 do 19.500, 5. jul. 19.501 do 19.500, 6. jul. 19.501 do 19.500, 7. jul. 19.501 do 19.500, 8. jul. 19.501 do 19.500, 9. jul. 19.501 do 19.500, 10. jul. 19.501 do 19.500, 11. jul. 19.501 do 19.500, 12. jul. 19.501 do 19.500, 13. jul. 19.501 do 19.500, 14. jul. 19.501 do 19.500, 15. jul. 19.501 do 19.500, 16. jul. 19.501 do 19.500, 17. jul. 19.501 do 19.500, 18. jul. 19.501 do 19.500, 19. jul. 19.501 do 19.500, 20. jul. 19.501 do 19.500, 21. jul. 19.501 do 19.500, 22. jul. 19.501 do 19.500, 23. jul. 19.501 do 19.500, 24. jul. 19.501 do 19.500, 25. jul. 19.501 do 19.500, 26. jul. 19.501 do 19.500, 27. jul. 19.501 do 19.500, 28. jul. 19.501 do 19.500, 29. jul. 19.501 do 19.500, 30. jul. 19.501 do 19.500, 31. jul. 19.501 do 19.500, 1. avg. 19.501 do 19.500, 2. avg. 19.501 do 19.500, 3. avg. 19.501 do 19.500, 4. avg. 19.501 do 19.500, 5. avg. 19.501 do 19.500, 6. avg. 19.501 do 19.500, 7. avg. 19.501 do 19.500, 8. avg. 19.501 do 19.500, 9. avg. 19.501 do 19.500, 10. avg. 19.501 do 19.500, 11. avg. 19.501 do 19.500, 12. avg. 19.501 do 19.500, 13. avg. 19.501 do 19.500, 14. avg. 19.501 do 19.500, 15. avg. 19.501 do 19.500, 16. avg. 19.501 do 19.500, 17. avg. 19.501 do 19.500, 18. avg. 19.501 do 19.500, 19. avg. 19.501 do 19.500, 20. avg. 19.501 do 19.500, 21. avg. 19.501 do 19.500, 22. avg. 19.501 do 19.500, 23. avg. 19.501 do 19.500, 24. avg. 19.501 do 19.500, 25. avg. 19.501 do 19.500, 26. avg. 19.501 do 19.500, 27. avg. 19.501 do 19.500, 28. avg. 19.501 do 19.500, 29. avg. 19.501 do 19.500, 30. avg. 19.501 do 19.500, 31. avg. 19.501 do 19.500, 1. sep. 19.501 do 19.500, 2. sep. 19.501 do 19.500, 3. sep. 19.501 do 19.500, 4. sep. 19.501 do 19.500, 5. sep. 19.501 do 19.500, 6. sep. 19.501 do 19.500, 7. sep. 19.501 do 19.500, 8. sep. 19.501 do 19.500, 9. sep. 19.501 do 19.500, 10. sep. 19.501 do 19.500, 11. sep. 19.501 do 19.500, 12. sep. 19.501 do 19.500, 13. sep. 19.501 do 19.500, 14. sep. 19.501 do 19.500, 15. sep. 19.501 do 19.500, 16. sep. 19.501 do

Uvedba družinskih dokladov v socialnem zavarovanju

Tudi v Ljubljanski pokrajini bodo uvedene družinske doklade, ki jih bodo prejeli delavci in nameščenci iz davkov socialnega zavarovanja

Ljubljana, 10. januarja. Naše socialno zavarovanje bo izpopolnjevano z uvedbo družinskih dokladov za delavce in nameščenice po vzoru italijanskega socialnega zavarovanja. Zato je zdaj tem večje zanimanje, kako je socialno zavarovanje urejeno v Italiji. Socialno zavarovalna zakonodaja je bila pri nas zelo napredna, kar je treba priznati. Ne moremo pa reči, da so bili delavci kdaj povsem zadovoljni s svojim socialnim zavarovanjem. Nad delavskim zavarovanjem so se tudi stalno pritoževali delodajalci, zlasti zaradi visokih davkov. Znano je, da so mnogi delodajalci ostajali dolni prispevke za socialno zavarovanje, tako da so zastanki segali v milijonske zneske. Posebej je vzbujalo nelagodje in delodajalce vprašanje decentralizacije zavarovalnih zavodov. Končno je prišlo do rešitve neprilike, kar je spremenilo meje in so v Zagrebu začeli likvidirati Osebnostni urad za zavarovanje delavcev (SUZOR).

Prilagoditev italijanskemu zavarovanju

Razumljivo je, da se bo moralno socialno zavarovanje v Ljubljanski pokrajini prilagoditi italijanskemu zavarovanju, kolikor bodo pa razmere dopuščale. Kakor seveda ne bo moglo izenačiti našega zavarovanja z zavarovanjem v drugih pokrajinah, že zaradi različnega življenjskega standarda in pomembnejših posledic doslej veljavne zakonodaje. Vsekakor pa do izenačenja mora priti prej ali slej. Vaj v glavnem bo treba naše zavarovanje prilagoditi italijanskemu, na kar na pristojnih mestih resno razmišljajo. Sporočeno je že bilo, da Ministrstvo za korporacije izdeluje posebno uredbu o uvedbi družinskih dokladov v socialnem zavarovanju Ljubljanske pokrajine.

Italijansko socialno zavarovanje

Italijansko socialno zavarovanje je bilo pred nastopom fašistične ere fakultativno. Imelo je vse pomanjkljivosti neobveznega zavarovanja. Mladih zavarovancev je bilo malo, tem več je bilo starejših. To je bila največja pomanjkljivost. Mladi delavci niso čutili potrebe po starostnem zavarovanju, a starejši zavarovanci so se težavo plačevali visoke premije. Uvedeno je bilo le obvezno zavarovanje za nezgodno panogo. Drugim panogam je skušala pomagati država z znatnimi subvencijami, ki pa vendar niso dovolj zalegle. Mladi zavarovanci so dober riziko, a prav oni se nečejo zavarovati, če je zavarovanje neobvezno. Ko je

pa italijansko delavstvo dobilo neke vrste svojo ustavo — La Carta del Lavoro — je bila splošna delavska socialna zaščita zelo izpopolnjena, zato pa tudi izboljšano socialno zavarovanje, ki je postalo obvezno. Socialne razmere delavstva so se zelo izboljšale tudi zaradi nove demografske politike države. Prav zaradi stremiljenj demografske politike so bile uvedene tudi družinske doklade v socialnem zavarovanju.

Družinske doklade za naše delavstvo novost

Naše delavstvo ni nikdar prejelo družinskih dokladov. Kaj so družinske doklade, vemo pri nas le po tem, ker so jih nekaj časa, ko je bila prva leta po svetovni vojni posebno občutna draginja, prejeli državni in samoupravni nameščenci. Te družinske doklade so se v marsčem razlikovale od družinskih dokladov, preloženih v italijanskem socialnem zavarovanju. Bile so sorazmerno nizke in družine s številnimi otroki niso bile deležne posebnih ugodnosti: doklade so prejemale družine največ za 4 člane. Kako velikega pomena so pa družinske doklade po italijanskem socialnem zavarovanju, sprevrščimo že po tem, da doklade v posameznih primerih znaša celo več kakor delavska meža na mesec.

Začetek družinskih dokladov v Italiji

Družinske doklade so bile uvedene v Italiji leta 1934, med gospodarsko krizo, ki je hudo prizadela tudi italijansko gospodarstvo. Treba je bilo skrajšati delovni čas tedensko na 40 delovnih ur in delavstvo je zaradi tega mnogo izgubilo na mezdah. Da bi pa ne bilo preveč prizadeto, so uvedli posebne doklade za delavce z otroki. V začetku so plačevali industrijski delavci skupno z delodajalci prispevke za družinske doklade, ki so jih prejeli delavci z najmanj enim otrokom, mlajšim kakor 14 let. Zdaj pa prispevajo za družinske doklade samo delodajalci, ki ne smejo delavcem v ta račun odčitavati mezd. Prispevki so precej visoki. Za čas vojne so bile določene še posebno visoke družinske doklade. Predpis o dokladah med vojno so v veljavi od 16. junija lani. Gospodarska podjetja so razdeljena na štiri stroke. Za industrijske in obrtne delavce morajo delodajalci prispevati na račun družinskih dokladov 20% od delavskega kosmatega zasluga. V poljedelski stroki prispevajo po 8% od zasluga nameščenec za nameščenice doklade, za delavce pa prispevajo po 1.5 L na delavca

in delavnik. V trgovski panogi prispevajo za doklade po 14.8% kosmatega zneska plač. V denarnih zavodih znašajo prispevki do 29.5%. Če iz tega je razvidno, da so družinske doklade zelo visoke ter da skupni znesek izplačanih dokladov sega visoko v milijone. Doklade prejema tudi nameščenec, ne le delavec. Nameščenice doklade so nekoliko višje od delavskih. Doklade prejema zavarovanci tudi za starše, brate, sestre, deda, babico itd., ne le za otroke. Doklade so razmeroma višje za zavarovance, ki imajo več otrok, in tako postopno naraščajo v sorazmerju s številom družinskih članov. Zavarovanci prejema tudi doklade za ženo.

Višina družinskih dokladov

V industriji znašajo doklade za delavce z enim otrokom 52 L na mesec, (za nameščenice 80.6), v poljedelstvu 16.25 (77.5), v trgovini 48 (74.4) in v denarnih zavodih 84—112 (84—280). K temu je pa treba priložiti še doklade za ženo, ki znašajo 36.25 do 130 L za delavce v posameznih gospodarskih strokih in za nameščenice od 114.4 do 286 L. Doklade za posameznega ascendent (mater, deda, brata) itd. znašajo za delavce od 20 do 78 L, za nameščenice pa 55.2 do 182 L. Še dve stopnji višine družinskih dokladov sta, in sicer za družine, ki imajo 2 otroke do tri, za družine s štiri ali več otroki. Iz tega je razvidno, da posamezne družine prejema na račun dokladov velike zneske. Tako n. pr. industrijski delavec s petimi otroki in dvema ascendentoma ter ženo prejme na mesec 642.2 L samo na račun dokladov!

Kakšne naj bodo doklade pri nas

Zdaj, ko je uvedba družinskih dokladov postala aktualna tudi pri nas, so se seveda tudi naši delodajalci začeli živo zanimati za to vprašanje. Zato je bil tudi sprožen predlog, ki ga je objavil »Trgovski list« v svoji novoletni številki, o prispevni tarifi. Predlagajo, naj bi bili predpisani za vse gospodarske skupine enaki prispevki za družinske doklade, s čimer bi bilo pobiranje in upravljanje zelo poenostavljeno ter olajšano. Mislijo, da bi prispevna tarifa ne smela biti višja kakor 10% zavarovane meze in da bi podvojitev dokladov med vojno preve obremenila naše podjetnike. Delavci z enim otrokom bi prejeli na mesec 26 lir doklad (nameščenici 40.33), z dvema otrokoma do treh otrok 36.4 (53.3), s 4 in več otroki 40.3 (57.2) in za vsakega ascendent 23.4 (37.7) L.

— Smrt uglednega hrvatskega književnika. Kakor poročajo hrvatski listi, je zadnji dan starega leta umrl v Troglu znani hrvatski književnik in popularni znanstvenik don Anton Sasso, ki je bil rojen 1856. leta. Pok. Sasso je bil profesor, ko je stopil v pokoj, pa je bil imenovan za kanonika. Napisal je več leposlovnih in znanstvenih del, vendar pa ga mlajši rodovi niso več poznali.

— 314 milijonov tobačnih sadik bodo letos zasadih na Hrvaškem. V hercegovskih in dalmatinskih krajih bodo letos zasadih 314 milijonov tobačnih sadik. Najboljša zemljišča za tobak so v okolici Mostarja, Ljubuškega, Čapljine, Širokega Brijega in Imotskega. Če bo letošnja tobakova letina dobra, bo imela neodvisna hrvatska država dovolj izbranega tobaka tudi za izvoz v prijateljske države.

— Minister Host Venturi na početu v Nemčiji. Na povabilo nemškega poštnega ministra dr. inž. Ohnesorga, je prometni minister Host Venturi odpotoval v Berlin, kamor je prispel večer. V Berlinu se bo zadržal nekaj dni. Spremlja ga generalni poštni ravnatelj prof. inž. Pession in drugi uradniki poštnelegrafske uprave.

— Zrebanje premij zakladnih bonov 1950 odloženo. Gospodarsko finančna agencija javlja iz Rima, da je bilo v emisijo zakladnih bonov odloženo prvo zrebanje premij za 5% zakladne bone z zapadlostjo v septembru 1950. Zrebanje bi moralo biti 15. januarja in je sedaj preloženo na 4. februarja.

— Letošnji Vodnikovih knjig, ki zelo ugajajo članom, je še nekaj izvodov na razpolago. Prav kmalu bodo pošle. Opozarjamo vse, ki se niso prejeli knjig (Pratika za leto 1942 in Jarčeve povesti »Jalov dom«), naj se takoj javijo v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova 3, ali pa v pisarni Vodnikove družbe, Puccinijeva 5, poslojpe Narodne tiskarne, prvo nadstropje desno ali pa pri svojih poverjenikih.

— Težka nesreča na Val Martellu. Skupina planincev se je povzpela na prelaz Madriccio, da bi od tam izvedla vzpon na neko planino. Nenadoma se je znašla v območju snežne lavine, ki se je sprožila z boka hriba. Večini je uspelo še pravčasno pobegniti pred dresčo snežne mase, le dva smučarja Bonetti iz Milana in dr. Lamberti iz Bologne sta bila prepočasna. Lavina ju je zagrabila in ponesla s seboj. Po treh urah naporega dela so ju izkopali izpod snežne odeje. Prva pomoč jima je bila nudena v nekem planinskem zavetišču, nato so ju pregledali zdravniki v Paradisi Cavedale. Naglo sta bila nato prenesena v Meran, kjer sta podlegla poškodbam.

— Porast proizvodnje toplotne energije v Italiji. Proizvodnja toplotne energije je v zadnjih letih zabeležila znaten porast. Po podatkih, ki jih objavlja Državna fašistična zveza industrije električne proizvodnje, je porasla proizvodnja toplotne energije, ki je leta 1934, znašala komaj 323.916.000 kWh, v l. 1939 na 1.045.191.000 kWh. Ker je leta 1937, kakor poroča Agit, proizvodnja znašala komaj 569 milijonov 350.000 kWh, se je torej v dveh letih skoraj podvojila.

— Raztegnitev plačilnega sporazuma z Nemčijo na nekdanja jugoslovanska ozemlja, ki so bila priključena Albaniji in Črni gori, Agit poroča iz Rima: Na podlagi sporazuma med pristojnimi italijanskimi in nemškimi oblastmi je bilo sklenjeno, da se veljavnost plačilnega sporazuma med Nemčijo in Italijo od 26. sep-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob delavskih ob 16. 18. 19. ob nedeljah in praznikih ob 10.30 14.30. 16.30 in 18.30

KINO MATICA * TELEFON 22-41
Globoka ljubljanska zgodba in obenem svet glasbeni film

Intermezzo
Leslie Howard Ingrid Bergman

KINO UNION * TELEFON 39-39
Ena zgodba iz mornarskega življenja

Ujetnik iz Santa Cruz
Luis de Landá, María Mercedes, Giuseppe Rinaldi in drugi

KINO SLOGA * TELEFON 27-36
Odlična filmska umetnina prebrana po drami življenja od Benvenuto Cellini

Perzej in šest deklet
Augusto di Giovanni, Elena Zareschi, Giovanni Forzano

KINO MOSTE
10. do 12. januarja

Prva, ki jo srečaš
Alida Vali — Gino Cervi

Drama iz mračnih temnih Bastilije

Karavana strasti
Glasbeni prikaz krutega cirkuskega življenja — Glavni lik ob 17. ali 18. ure in 19. — Nedelja ob 14. 16.30 in 19.

tembra 1934 in vseh kasnejših dopolnilnih sporazumov raztegne tudi na vsa bivša jugoslovanska ozemlja, ki so bila priključena Albaniji oziroma Črni gori. Na omejenih teritorijih veljajo plačilne določbe od 1. julija 1941 naprej.

VESELI TEATER

NOVOLETTNI PROGRAM samo še danes ob 18.30 in jutri ob 14.30, 16.30, 18.30 GOSTUJE G. LUBIŠA JOVANOVIĆ

— Podaljšanje plačila avtomobilskih taks. Avtomobilski klub Ljubljanske pokrajine v Ljubljani, kot pokrajinski sežej RACI-a, sporoča vsem lastnikom motornih vozil, da je Nj Ekselencija Visoki Komisar z naredbom, ki bo naknadno objavljena odredil, da bo rok za plačilo prometne in statistične takse z zapadlostjo 1. januarja 1942 podaljšal do 31. I. t. l. Avtomobilski klub ljubljanske pokrajine bo potom časopisja objavil dan začetka pobiranja takse.

— Strojevni tečaji novi — dnevni in večerni — prične 15. januarja. Največja strojeprilaga, 60 pisalnih strojev. Pouk po desetstopenjnem sistemu. Informacije in propekte daje: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. (Telefon 43-82.)

Iz Ljubljane

— Iz Ljubljane poročajo, da je do volj mraz domače »produkcije« odkar smo dobili sneg, tako da bo najbrž precej mrazo tudi ob nizkem zračnem tlaku, ko ne piteka k nam mrzel zrak z velikih vzhodnih ravlin. Včeraj je bilo že precej hladno. Popoldne je začela še briti močna burja, ki ni ponehala tudi čez noč. Zračni tlak je sorazmerno nizek, zato se še ni zjasnilo. Davi je še naletaval sneg. Včeraj je bil mrzel dan tudi po izrazovljaju vremensolovcev, ker je maksimalna dnevna temperatura bila pod lediščem (—1.5°). Čez noč se je mraz stopnjeval na —7.1°.

— Iz Otvoritve Mušičeve slikarske razstave. Od nedelje dopoldne dalje bo v galeriji Obersnel na Gosposvetjski cesti odprta razstava del znanega slovenskega slikarja Zorana Mušiča. Ta razstava je prva večja razstava Mušičevih del in nam bo dala najlepši pregled njegovega dosedanjega dela in umetniškega ustvarjanja.

— Iz Starokatoliške službe bože ne bo nedeljo 11. januarja, ker je župni upravitelj dr. Povše Martin službeno odsoten v starokatoliški župnijski na Sušaku, ki je bila dodeljena ljubljanski župnijski zaradi službene premostitve starokatoliškega župnika na Sušaku.

— Iz Rilsarski tečaj za misarje. Trgovsko-industrijska zbornica priredi na misarske mojstre in pomočnike rilsarske tečaj. Vrtil se bo pod vodstvom strokovnega učitelja g. Josipa Tratnika ob nedeljah in praznikih dopoldne od 9. do 12. ure v prostorih Tehnične srednje šole v Ljubljani (vhod skozi dvorišče). Pričetek tečaja bo v nedeljo 18. januarja 1942. Interesenti naj se prijavijo ob pričetku tečaja pri predavatelju v učilnici (priliježe levo).

— Iz Mestne reveže je podaril g. Josip Mozetič, stavbenik s Poljanske ceste, v počaščenje pok. g. Andreja Šarabona 100 lir; v počaščenje apost. protototarja kanonika Sušnika sta nakazala g. Lojze Smerkolj s Florjanske ulice 7 tudi 100 lir trgovcu g. Josipu Olup s Starega trga 200 lir; mesto venca svojemu svaku g. Josipu Stupici je podarila 500 lir trgovka ga. Irma Stupica, enako sta pa nakazala v počaščenje pok. g. Josipa Stupice 100 lir tudi ga. Marija in g. Anton Kajfeš s Florjanske ulice. Tvrška Jos. Zajta & Co. s Tyrševce ceste 9 je nakazala 1000 lir, tvrdka »Indus« s Sv. Petra ceste je pa mestnim revežem za zimsko pomoč podarila 10.000 lir ter je s svojim darilom stopila med največje dobrotnike mestnih revežev. Mestno poglavarstvo izrekav sem darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podporanih z željo in prošnjo, naj bi v teh izrednih časih ljubljancem čim bolj posnemali darovalce pri izkazovanju dobrodelnosti mestnim revežem.

— Iz Preskrbite si pravočasno vstopnice za »Veseli teater«, ki predvaja svoj novoletni program le še danes ob 18.30 in jutri ob 14.30, 16.30 in 18.30. Na sporedu: petje, akrobatika, skeči, ilustrirani dvotipi itd. Nastopa g. Ljubiša Jovanović. Predprodaža vstopnic: danes od 10. do pol 13. in od 16. dalje, jutri od 10. ure dalje do večera.

— Iz Kravice in razne kuhinjske dobrote danes in jutri v gostilni Lovšin.

— Iz — Za dijake srednjih »Strokovnih in mešanih šol« otvorimo 15. januarja posebne dvo- in trimesečne strojeprilage tečaj. Informacije in propekte daje: Trgovsko učilišče »Christofor zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.

Japonci se preseljujejo v Mandžukuo

Vladni poročevalski urad iz Tokia poroča, da je po izvedbi prve petletke v koristi razvoja in napredka Mandžukua, pripravljen sedaj drugi petletni načrt, ki bo omogočil, da se v Mandžukuo preseli 220 tisoč japonskih družin skupno s 130.000 prostovoljci. Preselitev bo opravljena v letih od 1942 do 1946.

V zvezi s tem načrtom je določeno, da bo preseljenih v Mandžukuo skupno milijon japonskih družin, ki bi naj izkoristile prirodna bogastva dežele, obenem pa služila obrambi severne meje.

DOMAČE KRVAVICE IN PEČENICE

ter razna druga jedila — v

GOSTILNI

„Pri Lovcu“

RIMSKA - BLEIWEISOVA CESTA

Telefon 4695

PRVOVRSTNA NARAVNA VINA!

MALI OGLASI

OBETA SE NAM

HUDA ZIMA

z vsemi zli posledicami za naše zdravje. Zato regenerirajte takoj vašo kri z rednim pitjem — Ambrozeve medicine, katero dobite le v Medarini, Ljubljana, Židovska ulica 6.

PRODAM

kuhinjsko kredenco in kopalno banjo. — Josip Zorman, Breg 14. 83

DNEVNE VESTI

— Prvi bolniški vlak iz vzhodne fronte. Včeraj jutraj iz Kralj in Cesar obiskal prvi bolniški vlak, ki je namenjen na vzhodno fronto. Vlakarja je sprejel in spremljal predsednik družbe italijanskih vitezov malskega reda z voditelji sanitetnega zbora bolnice »Princ Piemontski«.

— EIAR novoporočencem. Decembra 1. 1940 je radiofonska družba EIAR, da bi nagradila novoporočence in jim omogočila nabavo radijskega aparata, razpisala za 1. 1941 posebno tekmovalno novoporočencem. Doslej se je — do tri dni pred koncem prijavnega roka — prijavilo za sodelovanje v tekmovalni na 45 tisoč dvojic in možno je, da jih bo ob zaključku 50.000. Vsa med njimi, kdor podpisuje začetni radijski abonma prejme brezplačno karto za udeležbo v loteriji. Zrebanje dobitkov bo 16. februarja in znaša prva nagrada 50.000 lir, razen tega pa bo razdeljenih še 30 dragocenih daril. Sedaj uradno EIAR urejuje prijave. Pri tem obsežnem delu je zaposlenih nad 60 uradnikov. Ugotovi so, da tvorijo večino med prijavitelji novoporočenci nameščenici, ki jih je 33 odstotkov. Sledijo delavci (27%), svobodni poklici (8%), obrtniki, trgovci itd. Največ prijaviteljev je iz Julijske Benečije, nato iz Lombardije, Piemonta, Ligurije, Emilije itd.

— Hrvatski delavci so se vrnili v Nemčijo. Za božične praznike je prispelo mnogo hrvatskih delavcev, zaposlenih v različnih nemških industrijah, prišlo v domovino na dopust. Prve dni novega leta so se ti delavci spet vrnili na svoja službena mesta v Nemčijo, kjer bodo z delom nadaljevali in tako doprinesli, da bo skupna borba proti rdečemu caru v Moskvi čimprej končana.

— Novi hrvatski proračun je temelj zdravega napredka. »Neues Wiener Tagblatt« je te dni poročal o novem hrvatskem državnem proračunu. Pisec članka pravi, da je novi hrvatski državni proračun temelj zdravega napredka mlade države, hkrati pa je zgovoren dokaz, da se je notranji gospodarski položaj neodvisne hrvatske države v nepopolnem letu njenega obstoja tako zelo izboljšal, da je lahko postavila proračun, ki je v vsakem pogledu stvaren.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za ljubljansko pokrajino« št. 2, z dne 7. januarja 1942-XX objavlja cenik za zlepnjavo in sadje št. 8.

— Iz zadrugnega registra. Bolniško podporni zadruga nameščenecv mestne občine in Mestne hranilnice Ljubljanske, zadruga z om. jamstvom, ustanovljena na skupščini 21. septembra 1941 za nedoločen čas, člani upravnega odbora so: Svetelj Heribert, mestni višji svetnik, predsednik, Stieker Milan, načelnik Mestne hranilnice Ljubljanske, podpredsednik. Rogovšek Maksim, mestni pisar, oficial, Gärner Stefan, mest. pis. ofic., Sustar Lovro, mestni viš. rač. inspektor, Rode Ciril, mestni rač. kontrolor L'angus Josip, ravnatelj mestnega trošarinskega urada, Pust Ivan, mestni strojnik, Gašperšič Jožim, vodja trošarinskega linjskega urada, Jezovšek Leopold, mestni služitelj, B34 Josip, uradnik Zavoda za socialno zavarovanje za Ljubljansko pokrajino, Čebela Daminik, trgovec s kurivom. Likar Stanko, tajnik Zavoda za socialno zavarovanje za Ljubljansko pokrajino, dr. Milavec Anton,

predsednik Pokojninskega zavoda in Novak Franc, posestnik. — »Jugorade«, prva jugoslovanska gradbena hranilna zadruga z om. jamstvom v Ljubljani je prešla po sklepu občinskega zbora v likvidacijo. Likvidatorji so: Kobler Franc, tajnik Zveze gospodarskih združenj, Šušteršič Egidij, soboslikar in posestnik in Gačnik Janko, učitelj, vsi iz Ljubljane.

— Iz trgovinskega registra. Stupniški mlin na valjke, društvo s o. j. v Ljubljani, Bosedilo tvrdke odslej Gozdna industrija Radona, družba z o. z. Izbrise se poslovdaja Ludvik Lubič Ela, vpiseta pa novi poslovdaji cav. Domenico Cilenti Industriale Flume in Vatta Giovanni, trgovci v Ljubljani.

— Odlikovanje. S Hitlerjevo kolajno je bila odlikovana za zasluge pri organizaciji preselitve Nemcev iz Ljubljanske pokrajine tajnika ljubljanskega Kulturbunda ga. Heda Arko, por. Kralj.

— Hrvatski industrijski za dobrovoljce v Rusiji. Te dni je hrvatski domobranski minister Kvaternik sprejel odposlanca hrvatskih industrijcev, ki so mu izročili kot dar hrvatske industrije 100.000 kun, in sicer za junske hrvatske dobrovoljce, ki se bodo do končnega in popolnega uničenja rdeče armade borili na ruskih bojiščih.

— Ureditve potniškega prometa med Hrvatsko in Italijo. V ponedeljek in torek so se vršila v Benetkah pogajanja med predstavnikoma italijanskih in hrvatskih državnih železnice glede ureditve potniškega prometa med Italijo in neodvisno hrvatsko državo. Na čelu hrvatske delegacije je bil višji kontrolor Debeljak. Pogajanja so bila zaključena uspešno, tako da se bo redni potniški promet med obema zavezniskima in prijateljskima državama že v najkrajšem času lahko začel.

— Izpremembe in izpopolnitve hrvatskega taksnega zakona. Hrvatske »Narodne novine« so te dni objavile zakonsko odredbo o izpremembah in izpopolnitvah hrvatskega taksnega zakona. Posamezne postavke so občutno zvišane. V leti številki »Narodnih novine« je izšla tudi zakonska odredba o izpremembah in dopolnitvah hrvatskega zakona o neposrednih davkih.

— »Uj Magyararag« o dr. Pavličević knjigi »Strahote zablode«. Gizela P. Tarčar je te dni objavila v uglednem madžarskem dnevniku »Uj Magyararag« oceno dr. Pavličević knjige »Strahote zablode«. Tarčarjeva pravi med drugim, da je ta knjiga izredno dragocena in bi zaslužila, da jo prevedejo v vse važnejše evropske jezike, ker na čudovito zgovoren način opisuje strahote boljševizma, hkrati pa tudi razlaga, zakaj mora biti krvoločni moskovski rdeči car neizbežno premagan. O dr. Pavličević knjigi »Strahote zablode« so doslej poročali že tudi nemški, italijanski, bolgarski in drugi listi.

— Vodnikova pratika za leto 1942 prinaša v svojem obširnem koledarskem delu ilustrirano pratiko s priljubljenimi Gasparrjevimi podobami in letošnji koledar, zato je Vodnikova pratika najboljši nadomestek za stenske koledarje in žepne koledarčke, ki jih letos nismo prejeli. Poleg drobne koledarske vsebine (Domnevno vreme, prazniki, mrki, vremenski kijuč itd.) prinaša Vodnikova pratika tudi »Slovenski kulturni koledarček« in zbirko ljudskih letinskih in vremenskih prerokob. Sezite brž po letošnjih Vodnikovih knjigah, ker bodo v kratkem razprodane!

Nobena skrivnost ni, da imajo oglasi v »Slovenskem Narodu« velik uspeh.

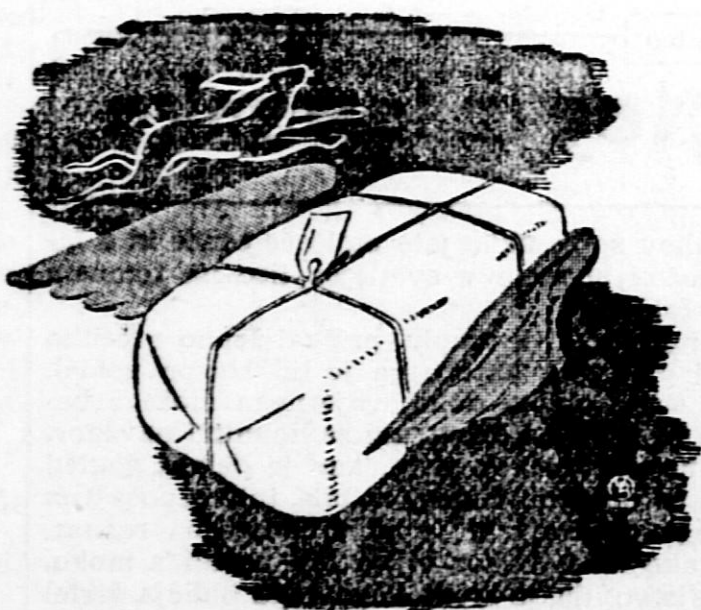
Kadar potrebujete kar koli, se poslužite oglasa v »Slovenskem Narodu«.

OGLAS V

»SL. NARODU« POMENI USPEH

Za isti dan sprejeto oglasi oddetek naročila zmerom amo do 9. ure dop.

PACCHI POSTALI URGENTI NUJNI POSTNI PAKETI

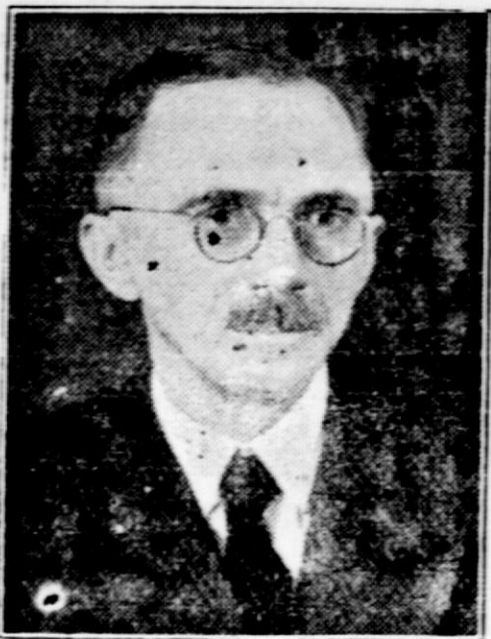

GIUNGO A DESTINAZIONE CONTEMPORANEAMENTE ALLE CORRISPONDENZE PER ESPRESSO IMPOSTATE NELLO STESSO GIORNO ED ALLA STESSA ORA - SONO ACCETTATI DA E PER TUTTE LE LOCALITÀ DEL REGNO E DELLE COLONIE ITALIANE - HANNO CORSO COI TRENI DIRETTI E DIRETTISSIMI - SONO RECAPITATI A L'OMICILIO PER ESPRESSO SUBITO DOPO L'ARRIVO A DESTINAZIONE

DOSPEJO NA NASLOV OB ISTEM CASU KAKOR EKSPRESNA PISMA, ODDANA NA POSTI ISTEGA DNE IN OB ISTI URL. — SPREJEMAJO JIH V VSEH KRAJIH IN ZA VSE KRAJE KRALJEVINE ITALIJE IN KOLONIJ. — POTUJEJO Z DIREKT. NIMI IN POSPEŠENIMI BRZOVLAKI. NA DOM SE DOSTAVLJAJO NAJHITREJE, TAKOJ, KO DOSPEJO V NAMENJENO POSTAJO.

Lani 1694 porodov v ženski bolnici

Bolnica za ženske bolezni v l. 1941. — Neutemeljene domneve in govorice

Upravnik ženske bolnice primarij dr. Alojz Zalokar

Ljubljana, 10. januarja.

Med vsemi bilancami ob novem letu je nedvomno med najpomembnejšimi: število in dognanja o življenju v domu velikih dogodkov, v zavodu, ki nosi uralno ime: Bolnišnica za ženske bolezni. To je dom življenja in zdi se nam skoraj nasprotje drugih bolnišnic, kjer prihaja v goste smrt in kjer morajo biti neprestano na preži pred njo. Tu pa navadno domuje veselje, ki je menda v življenju najlepše in najčistejše — materinska radost, vztrajna ob dopolnitvi, smislu življenja. Sicer tudi v tem domu ljudje umirajo; tu polagajo matere največje žrtve na oltar materinstva — kakor pravimo — svoje življenje, tu umirajo žene in dekleta pogosto v velikem telesnem, pa tudi duševnem trpljenju, toda takšno je pač življenje, da ima vedno dve strani, da si povsod podajata roko življenje in smrt.

Ponosni smo na ta zavod

Upravičeno smo lahko ponosni na ta zdravstveni zavod, ki je bil največji in najpopolnejši v bivši Jugoslaviji in ki uživa velik ugled tudi med strokovnjaki, ne le med ljudstvom. Prejšnje čase so se zatekale vanj matere ob svoji uri iz vse Slovenije. Velik pomen bi pa imela bolnišnica za ženske bolezni še vedno, četudi bi služila le ljubljani. Kot porodnišnica služi v resnici prejšnjim meščankam, kar se ne zdi pravično; pomisliti moramo, da b prav matere s podedelja najbolj potrebovale pomoč ob rojstvu otroka, ker so sicer prepuščene pogosto podedeljskim babicam in ker žive v slabih zdravstvenih razmerah. Vendar so pa tudi mnoge meščanke potrebne pomoči in zaščite v porodnišnici. Četudi bi prepuštile svoje prostore v bolnišnici revnejšim materam s podedelja, bi le s tem revnim materam še ne bilo pomagano. To je vprašanje zaščite materinstva — stvarno, ne le teoretično. Ob tej priliki pa lahko le rečemo, da bolnišnica za ženske bolezni stori mnogo praktično za zaščito materinstva s svojim delom, ki je v zdravstvenem in strokovnem pogledu na višini.

20 let samostojnosti zavoda

Bolnišnica za ženske bolezni deluje kot samostojni zavod od 23. januarja 1923. Prihodnje leto bo torej obhajala 20. letnico. Pred 20. leti, točno 1. januarja 1922, je država kupila od bivše Kranjske hranilnice ob Stari poti veliko hišo, ki je bilo neke vrste palača; ob nji je tudi lepo gospodarsko poslopje. Hiša je prejšnje čase služila Ustanovi za neozdravljive. Do 1. 1923 je bil porodniški in ginekološki oddelek v splošni bolnišnici. Poslej se je pa bolnišnica za ženske bolezni povsem osamosvojila ter ima svojo upravo. Prej so pa morali staro poslopje še preurediti, la se je vanj lahko preselili porodniško-ginekološki oddelek iz splošne bolnišnice. Preureditve so bile gotove do 23. januarja 1923. Bolnišnica ima 143 bolniških postelj in 59 postelje za dojenčke, torej skupaj okrog 200 postelj. V začetku je bolnišnica še lahko zmagovala naval, poznejša leta je pa dotok porodnic tako narasel, da je postalo aktualno vprašanje razširitve poslopja. L. 1925 so ugotovili, da zmogljivost bolnišnice znaša za okrog 1000 porodov na leto, a poslej je število sprejemov porodnic še stalno naraslo, ter se je število porodov na leto že začelo bližati številki 2000. Ob koncu prejšnjega desetletja je pa število porodov že presegalo 2000. Da delo v bolnišnici pri takšnem navalu ni bilo lahko, si lahko mislimo. Kljub temu je pa ostalo na višini, kar pač dokazujejo najboljše številke iz letnih poročil. Bolnišnica je še posebno pomembna

tudi sorazmerno zmanjšalo število porodov; čunajo, da si je v nji izpopolnjevalo svojo ginekološko in porodniško izobrazbo okrog 300 naših mladih zdravnikov, vedeti pa moramo tudi, da je z bolnišnico združena babiška šola, ki je bila edina v Sloveniji.

Lani manjši sprejem

Kakor v splošni bolnišnici je bil tudi v ženski lani manjši sprejem, ker ni bilo več lotoka iz mnogih pokrajin bivše banovine. Tako so l. 1940 sprejeli 2153 porodnic, lani pa 1782. Lani je bilo torej sprejetih 371 porodnic ali 20% manj kakor predlanskim. Razumljivo je, da se je lani zaradi tega tudi sorazmerno zmanjšalo število porodov; l. 1940 je bilo 2073 porodov, lani pa 1694. Število porodov se je torej zmanjšalo za 379 ali okrog 19%. Lani se je rodilo 921 dečkov in 801 deklica, skupaj torej 1722 otrok. Naj vas ne moti, da smo navedli manjše število porodov; bilo je namreč 28 porodov dvojčkov; če se roita dvojčka, to šteje za en porod. Razmerje med številom dečkov in deklic je normalno. Navadno se rodi vedno več dečkov kakor deklic. Umrljivost dečkov je pa večja od umrljivosti deklic, tako da se razmerje med številom pripadnikov obeh spolov pozneje izenači, večkrat pozneje je pa tudi število žensk večje od števila moških, ker so ženske bolj trdožive.

Umrljivost otrok in mater

Lani je bilo 1670 živorojenih, mrtvorojenih pa 52. Odstotek mrtvorojenih je lani znašal 3,1, predlanskim pa 3. V letih 1920 do 1936 je znašal odstotek mrtvorojenih povprečno 4,4, tako da je bil torej lani precej pod povprečjem. Upoštevati moramo, da nekaj novorojenčkov vselej umre kmalu po porodu. V dobi 1920/36 je znašal odstotek umrlih novorojenčkov 4,4. Lani je pa umrlo 61 otrok ali 3,7% novorojenčkov. — Umrljivost mater je bila nizka. Prejšnja leta je znašalo povprečje umrli vosti mater pri porodu v bivši državi 0,5%. Lani je umrlo v bolnišnici pri porodu 5 mater ali 0,3%. Predlanskim je umrila le ena porodnica, kar je pa le izreden primer, ki ga ne moremo vzeti za pravilo. V dobi 1920/36 je znašal odstotek umrljivosti mater 0,73%. Prejšnja leta je večina ljubljanskih porodnic rodila v bolnišnici; v porodnišnici je rodilo približno 80% vseh porodnic. Lani se je ta odstotek najbrž še zvišal, a doslej še niso bili zbrani podatki.

Vojna ni vplivala na porode

Lani so se razširile razne neutemeljene govorice v zvezi z vojno in poroči. Govorili

so, da so mnoge matere prezgodaj rodile, ker so se prestrašile, ko je aprila izbruhla vojna. Nekateri so tudi trdili, da se posledje roje otroci, ki niso dovolj težki. V bolnišnici pa niso mogli potrditi nobene teh govoric. Matere niso rodile nedonošenih otrok, pa tudi teža novorojenčev posledje ni manjša. V številnih primerih so celo ugotovili, da so bili novorojenčji težji.

Ponoči ne sprejemajo

Upravnik bolnice dr. Alojz Zalokar je ukinel, da bodoče matere lahko prihajajo prenočevat v bolnišnico, ko se jim bliža ura. Če potem poroda še vedno ni, se lahko prihodnje jutro zopet vrnejo domov. — Kakor prejšnja leta, je tudi lani nekatere matere prehitelo, preden so prispale v bolnišnico. Tako jih je lani 7 rodilo na poti v bolnišnico, 12 pa doma, a vse so bile prepeljane v porodnišnico. — Kakšnih posebnih dogodkov, ki bi zanimali širše plasti čitateljev, lani ni bilo v porodnišnici. Trojčkov ni rodila nobena mati. Nekatero matere, ki so rodile lani v porodnišnici, so imele že številne otroke. Ena je rodila 16. otroka. Matere z večjim številom otrok ni bilo.

Visoka umrljivost zaradi splavov

Medtem ko je umrljivost mater zaradi samih porodov na sebi sorazmerno nizka, je tem višja zaradi splavov. Lani so na ginekološki oddelek bolnišnice sprejeli 1499 bolnic, predlanskim 1994. Tudi to razliko je treba pripisovati navedenim vzrokom. Bolnic, ki so splavile, je bilo sprejetih 300 (prejšnja leta približno po 500). Na ginekološkem oddelku je lani umrlo 24 žensk. Samo zaradi splavov je umrlo 10 bolnic, rak je pa zahteval 6 žrtv. Zaradi bolezni je moralo v porodnišnici splaviti 5 bolnic; to število je v sorazmerju s splavi prejšnja leta. Medtem ko je umrljivost mater znašala lani le 0,3%, je bila umrljivost zaradi splavov desetkrat večja, saj je znašala 3%. Nad številkami se je res treba zamisliti. Splavi in rak zahtevajo izredno velike žrtve med ženskami. Na raku obolele ženske se prihajajo navadno nepozno zdraviti. Lani jih je bilo sprejetih obolenih za to zavrano boleznijo 60. Dovolj zgodaj se jih je prišlo zdraviti samo 31, ki so se bile sposobne za radikalno operacijo.

S temi številkami seveda še ni dovolj jasno opisano ter izčrpano delo ženske bolnišnice, zlasti ne v strokovnem pogledu. Vendar pa lahko sprevidimo že iz njih, kako izreden pomen je treba pripisovati v našem zdravstvenem in socialnem življenju temu zavodu.

V morje presajene potočne postrvi

Zanimiva opazovanja, poskusi in uspehi s postrvimi v Nemčiji

Ze v pradavnih časih je veljala postrv za eno največjih poslastic. Njeno izredno nežno meso visoko ceniijo vsi sladokusci. Med domačimi postrvimi razlikujemo tri vrste. Prva je do 70 cm dolga po barvi lososa podobna morska postrv, druga samo v potokih in rekah živeča potočna postrv z rdečimi modro in belo obrobjenimi lisami, in dolga do 40 cm, ter v globokih alpskih jezerih do višine 1800 m živeča jezerska postrv, ki po velikosti večkrat doseže morsko postrv. Iz Amerike, posebej iz rek, ki se zlivajo v Pacifik, je prišlo v Evropo več vrst postrvi, ki jim pravimo pri nas »amerikanke«.

Možnosti lova in gojstva samo v sladkih vodah živčih vrst postrvi so žal dokaj omejene. Zato so prišli v zvezi s tem nekateri za ribogojstvo vneti ljudje na misel, presaditi potočne postrvi in »amerikanke« v morje, kjer bi se lahko neomotno in neovirano množile. Na prvi pogled se je zdelo misel presaditi sladkovodne ribe v slano vodo prav tako paradoksalna, kakor če bi hoteli izpremeniti recimo pizlica v ptico ali narobe. Toda izkazalo se je, da je mogoče tudi na tem polju naravo popraviti, odnosno izpopolniti.

Prof. dr. Henking je že leta 1930 poskušal na čisto, na zraku bogato in hitro tekočo potočno vodo brez soli navajene potočne postrvi in »amerikanke« presaditi v Vzhodno morje. Leta 1932, »e oreda« v Vzhodno morje še 1.300 mladih postrvi, pozneje so jim sledile postrvi iz

okoličnice Hannoverja, ki so prišle v morje v zalivu Wismar. Tudi Zavod za proučevanje morja na univerzi v Kielu je delal uspešne poskuse s prenosom sladkovodnih postrvi v Vzhodno morje.

V vseh teh primerih mlade postrvi niso izredno pridobivale samo na velikosti in teži, temveč so se tudi po barvi in zunanosti povsem prilagodile novim razmeram. Mnoge izmed njih so se v dveh letih razvile tako, da so tehtale 2 do 3 funte, tako da jih skoraj ni bilo mogoče razlikovati od »pravih« morskih postrvi. Znanostnik iz tega, da so živele naše sedanjše potočne postrvi v morju, pa so bile pomeneč pregane v potoke, kjer so našle značilne slabše življenjske pogoje. Zavod za ribogojstvo v Vzhodnem morju s sedežem v Swinemünde in Deželna ribarska zveza Slesvig-Holstein sta nedavno iz svojih ribogojnic presadili v Vzhodno morje še 10.000 potočnih postrvi.

Greta Garbo nevarno bolna?

Tržaški »Piccolo« je ponatisnil vest budimpeštanskega »Pester Lloyd«, ki je prispela iz Amerike preko Stockholma in pravi, da je znana filmska igralka Greta Garbo nevarno zbolela. Igralko so pred dnevi naglo prepeljali v neki sanatorij. O vrsti njene bolezni so poučeni zelo močedi.

Državni dolgovi Amerike

Državni dolgovi severoameriških Združenih držav so dosegli sredi decembra novo rekordno višino 57 milijard dolarjev in so torej narasli v prvih štirih mesecih in pol proračunskega leta 1941/42 za 9 milijard proti porastu okroglih pet milijard dolarjev v vsem fiskalnem letu 1940/41 in p.čih treh milijari v proračunskem letu 1939/40. Od izbruha vojne v Evropi so narasli ameriški državni dolgovi za 18 milijard, od nastopa predsednika Roosevelta v marcu 1933 pa za 35 milijard. Amerika še nikoli ni imela toliko državnih dolgov.

V prvi svetovni vojni so znašali ameriški dolgovi največ 26.500.000 dolarjev in niso bili torej niti za polovico tako veliki, kakor so zdaj, čeprav je bila Amerika že nad poldrugo leto zapletena v vojno. Toda Amerika s svojo zadolžitvijo še ni pri kraju, kajti državni izdatki naraščajo od dne do dne, zlasti odkar je Amerika aktivno poslela v sedanjo svetovno vojno. Pred dobrim mesecem, še preden je izbruhnila vojna med Ameriko in Japonsko, je predsednik finančnega odbora ameriškega senata napovedal, da se bodo ameriški državni dolgovi zvišali zaradi Rooseveltovega oboroževalnega načrta na 150 milijard dolarjev.

Sirup povečal število porodov

V prizadevanju, da bi se povišalo število porodov v Franciji, so slučajno ugotovili, da ima Francija dve občini, kjer se ne morejo pritoževati, da bi se rodilo premalo otrok. To sta občini Sv. Amand de Graves in Gondeville. V teh dveh občinah je število porodov izredno visoko in na prvi pogled se zdi čudno, la se morata obe občini zahvaliti za porast števila prebivalstva sirupu proti kašlju in konjaku.

Neki lekarnar je odkril približno pred 50 leti sirup proti kašlju, s katerim je zaslužil več milijonov. S tem denarjem je kupil več vrnogradov in začel izdelovati sijajen konjak. Konjaka pa ni prodajal, temveč je spravil v skladišča, v katerih se je staral in postajal vedno boljše. Ko je stari čudak, sprt z vso okolico, umrl, je zapustil oporoko, v kateri je določil, naj se vse njegove zaloge starega konjaka prodajo, izkupček pa dobita imenovani občini. Izkupček za prodani konjak so porabili za ustanovo, iz katere dobivajo v obeh občinah žene, ki role več kot dva otroke, za vsakega mesečno 1000 frankov podpore. Zato ni čuda, da žene v omenjenih dveh francoskih občinah tako rade roje otroke, saj ni treba skrbeti, kako jih bodo preživljale, ker dobivajo za nje bogato podporo.

Poroka na razmejitveni črti

Na razmejitveni črti med svobodno in zasedeno Francijo med Arboisom in Polignym so doživeli tamošnji prebivalci nevskandljivi dogodek. Neki podjetnik, ki izvršuje javna dela, doma iz Ganda v Belgiji in neka gospodična iz istega mesta, toda bivačica v Visoki Savoiji sta se poročila, in sicer tako, da je eden stal na prvi drugi pa na drugi strani razmejitvene črte. Poroko je opravil župan iz mesta Arbois. Novoporočenca sta se po poroki še nekaj trenutkov pogovarjala, nato sta si pa stisnila roki in se vrnili vsak v svojo bivališče.

70 km nad zemljo 100° C

Nauk o padanju temperature skladno z dviganjem nadzemljske višine je, kakor znano, priznan po vseh fizikalnih tega sveta. Pristavljajo celo, da bi moral v medplanetnem etru vladati minimum mraza, ki znaša 273,8° pod ničlo.

To naziranje so sedaj napadli učenjaki astronomskega in meteorološkega observatorija v Kopenhagnu. Po zabeleži dolge vrste opazovanj, skozi več let, s pomočjo posebnih balonov, opremljenih s posebnimi samodelnimi registratorji izjavljajo danski učenjaki, da morejo dokazati, da vladajo v atmosferi in stratosferi drugačne toplotne razmere, kakor se je mislilo doslej. V višini 30 km se temperatura zopet dviga in doseže pri 60 do 70 km razdalje od zemlje okoli 100° C vročine.

SNUBAC

Janez se je hotel oženiti in opisl se je pri očetu svoje izvoljenke, rekoč: — Ljubim vašo hčerko. — No, in? — Prosim za njeno roko. — Ali imaš kaj denarja, fant? — Kako to? Saj jo hočem vendar poročiti, ne pa kupiti, — je odgovoril Janez.

Nad 70 godbenikov na koncertu GM

Ljubljana, 10. januarja. Gospodje, prosim »crescendo«, »piano«, »accelerando! To so besede, ki jih včasih za večerom poslušajo skupina idealnih instrumentalistov iz ust gospoda, ki stoji za pultom in pripravlja simfonični koncert škerjančevih skladb. Vsa dvorana je polna čudovito barvanih zvokov in dirigent oblikuje in kleše včasih zelo trdo skalo, da ji da pravi izraz in zvok. Koncertni mojster in njegov sosed vneto skrbita, da so vsi loki točno označeni, kar je za pravilno izvedbo dela velikega pomena. Vsi izvajalci v napeti pozornosti sledijo in ubogajo, kajti ubogljivost je za instrumentalista prvi čednost.

Koncert se bliža. Delo gre h koncu in le še nekaj korektur, pa bodo dela pripravljena. Orkestralno društvo Glasbene Maticice, čigar idealno delo za glasbeno kulturo slovenskega naroda je občinstvu splošno znano, tudi v teh težkih časih ne diži križem rok. Poleg pogostih nastopov v radiju bo v ponedeljek, 12. t. m. v veliki unionski dvorani spet dokazalo, da njegovo delo pomaga našemu narodu ohraniti svojo kulturo. Koncert naj bo prava kulturna manifestacija in naj potrdi, da smo Slovenci tudi na glasbenem polju vitamo krepak in kulturni narod. Na koncertu, čigar sponora obstoja izključno iz simfoničnih del skladatelja L. M. Škerjancja, bo sodeloval orkester preko 70 godbenikov, članov Orkestralnega društva Glasbene Maticice, radiškega orkestra in Zveze godbenikov. Koncert bo dirigiral Drago M. Šijanec, solist bo pianist rektor Glasbene Akademije, Antona Trost.

Iz Spodnje štajerske

Zborovanja. Preteklo soboto je bil na Tezmem sklican velik zbor ondotne krajevalne organizacije Heimabunda. Govorniki so razpravljali zlasti o zbirkah toplih oblek za vojake na vzhodni fronti. — Delavski zbor je bil sklican v Laurichevi tovarni usnja v Slovenskih Konjicah. Obratovodja Alfred Laurich je razpravljal o razlikah med pojmovanjem dela nekdanj in danes. Vodja delovno političnega urada Kern pa je zlasti naglašal, kako važni so ročni delavci za nemško državo.

Zivljenje in umiranje. V Celju sta se civilno poročila Alojz Amler in gđe. Ani Zdolškova s Teharja. Amler je bil organizacijski vodja Heimabunda. V Mozirju sta kot prvi par sklenila civilno poroko Pavel Grego z Lepe njegve v moziški občini in Justina Scherhauerjeva iz Šoštanj. Zupan Scherhauser, ki ju je poročil, jima je dal za poročno darilo Hitlerjevo knjigo »Mein Kampf«. — Umrla so: Na Pobrežju 42letna delavčeva soproga Marija Klemenova, na Meljski cesti v Mariboru 64letna zasebnica cTrezija Donko, v mariborski bolnišnici pa kleparjev sin Viljem Somrak in 65letni upokojeni policijski nadzornik Janez Kadunc. — V drugi polovici decembra je bilo v Mariboru prijavljenih 89 porodov (40 fantkov in 49 deklic), umrlo pa je 16 moških in 23 žensk. Rekord so dosegli poroke, ki jih je bilo sklenjenih 70, medtem ko jih je bilo v prvi polovici decembra samo 17. — V Celju je umrla gostilničarka Marija Janžek, stara 73 let. — Na Dobrni sta kot prvi par sklenila civilno poroko Martin Lešnik in Angela Špeglova. — V mariborski bolnišnici je umrl 17letni veleposelstnikov sin Martin Zunko s Šobra, v Mariboru pa 82letni hišni posestnik Hans Hoffmann in v Pekarjah 82letni vinčar Simon Perkuš.

Ezio d'Errico

Nos iz lepenke

6

S hodnikov so se sklanjale molčeče sence in z lakomnimi očmi strmele in svetlejšo liso na temnem ozadju dvorišča.

Komisar je stopil k trupu, prižgal žepno svetilko in odgrnil plašto, s katero ga je bil Harpe pokrtil. Prikazala se je oblika dokaj zajetnega moža z belimi lasmi in brki, na eni strani zavahanimi navzgor, na drugi navzdol... A tisto, kar je delalo pogled na truplo še posebno čuden, ni bila toliko pošastna bledest tega obraza, ki je bil v življenju rožnat, zdaj pa tako blede, kakor bi ga bili posuli z moko, temveč dejstvo, da je sredi ščipastega obličja strlel nos iz lepenke... rdeč papirnat kljun, nataknen mrtvemu na nos... in ta pustni okras se je zazdel komisarju najstrašnejša vseh grdobij, kar jih je bil videl v štiridesetih letih svoje težke službe.

II. poglavje

DVORIŠČE V RUE AMELIE

»Kdo je umorjen?« je komisar Richard kratko vprašal nadzornika Harpa.

»Neki Ernest Doucet, stanovalec te hiše, vsi so seje do ga poznali...«

»Je bil ubit na kraju, kjer leži?«

»Ne, pri hišnih vratih. Potem se je obrnil nazaj,

se prijel za trebuh, in padel nekako sredi dvorišča. Točno tu... krvava sled, ki jo vidite, zaznamuje njegovo pot.«

Tisti mah je pristopil h komisarju doktor Milton, ki si je bil z drugo žepno svetilko pazljivo ogledal truplo.

»Dobil je z bodalom ali kakim drugim izredno ostrim orožjem sunek v trebuh... od spodaj navzgor... trebušna mrena je široko raztrgana... umrl pa je za izkrvavljenjem, ker so bile prerezane važne odvodnice.«

»Koliko časa je po vaši sodbi minilo med trenutkom, ko je bil ranjen, in trenutkom njegove smrti?«

»Največ pol ure.«

»In ni nihče nič slišal?« je vprašal komisar, obračaje se h gruči ljudi, ki je stala na dvorišču.

V polmeti je bilo videti nekaj brezupnih vzmahov z rokami, nato je Harpe pojasnil:

»Vratarica pravi, da je slišala nekakšno ječanje, a je mislila, da stoka gospa Louchetova, ki jo časih muči naduha in jo ljudje slišijo, ker stanuje v visokem pritličju...«

»Kje stanuje Doucet?«

»V petem nadstropju te hiše... podnevi je bil zaposlen v prvem, kjer je zastopstvo Skemptonovih tehnic.«

»Ti, ki si videl, kako je ležalo truplo, ali misliš, da je bil namenjen proti stopnicam?«

»Ne, gospod komisar, vsi, ki so videli mrtvega, pravijo, da je padel v tem, ko je skušal priti do knjigovezove delavnice, ki je tamle nasproti: menda sta bila močno prijatelja...«

Pri teh besedah se je začel izbruh ženskega joka, sence človeških postav so se zagibale in sočutno zašepetale; jok se je nato prelil v nekakšno histerično hipiranje in videti je bilo, kako je tista ženska omahnila ljudem, ki so ji priskočili na pomoč, v naročje. Odnegli so jo.

Tudi s hodnikov se je oglasilo zmeden mrmranje. »Gospa Margerita!« je šlo od ust do ust.

Nadzornik Harpe je pojasnil: »To je žena knjigoveza Dručka...«

Kakor po navadi v takšnih primerih, je ženin jok s svojo nalezljivostjo sprožil vršeč majhne deklice; nato je bilo slišati zmerjanje moškega glasu in neka vrata so se z močjo zaloputnila.

Iz knjigovoznice se je še in še, čeprav ne več tako glasno, razlegalo žerino ihtenje.

Neka hišna prebivalka je pridrsala mimo s stekleničico za dišečo sol. Potem je nastal globok molk. Dvorišče in njegovi neobičajni gostje so se zlivali z meglo v eno gmo. Ograje hodnikov, ki jih je osvetljevala rumenkasta luč iz notranjščine sob so dajale prizor čudno, kačliško lice.

Komisar Richard je z nekaj kratkimi povelji pretrgal morečo tišino.

»Ti Harpe, postavi k mrliču stražo, potem pa stopi telefonirat izvedencem in fotografu... in vi, Milton, ali greste z menoj?«

Tako govorec se je obrnil proti knjigovoznici in doktor je krenil za njim, a preden je vstopil, je še vrel, obračaje se k vsem in k nikomur posebej: »Opozorite stražnika, ki ima službo pri vходу, da je vse do jutri za vstop v hišo ali odhod iz nje treba

mojega dovoljenja... izjeme ne sme biti za nikogar, ne glede na razloge.«

V globokem molku, ki je nastal po teh besedah, se je začelo cingljanje budilke, ki je prihajalo iz gornjih nadstropij. Komisar je dvignil glavo in nekdo je v temi pripomnil:

»Fournier vstaja...«

Besede so padle v praznino. Očitno se je življenje nadaljevalo, in v tem življenju je bil neki Fournier, ki je ob devetih zvečer odhajal na delo.

»Ste vi tu gospodar?«

»Da, gospod.«

»Kako se pišete?«

»Kazimir Druck.«

»Nemec?«

»Ne, Alžan...«

Komisar je bil izrekel svoja vprašanja s kar najnaravnnejšim glasom, toda mož je odgovarjal suho, z rokami v žepih, in mrko upiral oči v tla.

»Se ukvarjate s knjigovestvom?«

»Kakor vidite.«

Richard je sedel kraj delovne mize, izvlekel zapisnico in svinčnik ter se obrnil k Miltonu, rekoč: »Bodite tako ljubezni pa recite Harpu, naj potem, ko uredi službo, pošlje koga po nekaj sandwichov in nekaj steklenic piva... nocoj bova večerjala tu.«

Iz čumnote za delavnico je stopila sključena žena, ki se je hotela ob zidu splaziti ven. Komisarjev »kdo ste?« jo je prikoval na mestu.